

ENERGOPROJEKT ENTEL A.D. BEOGRAD

Finansijski izveštaji za 2023. godinu u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srbije i

Izveštaj nezavisnog revizora



SADRŽAJ

Izveštaj nezavisnog revizora.....	1-2
Bilans stanja na dan 31.12.2023. godine	
Bilans uspeha u periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine	
Izveštaj o ostalom rezultatu u periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine	
Izveštaj o tokovima gotovine u periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine	
Izveštaj o promenama na kapitalu u periodu od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine	
Napomene uz finansijske izveštaje za 2023. godinu	

RSM Serbia d.o.o. Beograd

Bulevar Mihajla Pupina 10B/1
II sprat
Novi Beograd
Serbia
T 381112053550
rsm.rs

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Odboru direktora i Skupštini društva Energoprojekt Entel a.d. Beograd

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja društva Energoprojekt Entel a.d. Beograd (u daljem tekstu: Društvo), koji obuhvataju Bilans stanja na dan 31. decembar 2023. godine i odgovarajući Bilans uspeha, Izveštaj o ostalom rezultatu, Izveštaj o promenama na kapitalu i Izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, i napomene uz finansijske izveštaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima finansijske pozicije Društva na dan 31. decembar 2023. godine i njegove finansijske uspešnosti i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srbije.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije primenjivim u Republici Srbiji i Zakonom o reviziji Republike Srbije. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izveštaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izveštaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Republici Srbiji, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ostale informacije

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izveštaj o poslovanju za godinu koja se završava na dan 31. decembar 2023. godine. Društvo je kao matično pravno lice, članom 34. internog Pravilnika o računovodstvu definisalo da u skladu sa zahtevom člana 41. Zakona o računovodstvu, godišnji izveštaj o poslovanju i konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju prikazuje kao jedan izveštaj koji treba da sadrži informacije od značaja za ekonomsku celinu. Shodno tome, očekujemo da će nam godišnji izveštaj o poslovanju biti stavljen na raspolaganje nakon datuma ovog izveštaja revizora.

Naše mišljenje o finansijskim izveštajima se ne odnosi na ostale informacije i ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se pruža uveravanje o njima.

U vezi sa našom revizijom pojedinačnih finansijskih izveštaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije sadržane u godišnjem izveštaju o poslovanju kada nam bude dostupan i pritom razmotrimo da li postoji materijalna nedoslednost između njih i pojedinačnih finansijskih izveštaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

Kada pročitamo godišnji izveštaj o poslovanju, ako zaključimo da postoji materijalno značajno pogrešno iskazivanje ostalih informacija, od nas se zahteva da o toj činjenici obavestimo lica ovlašćena za upravljanje i da tu činjenicu obelodanimo.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD
ASSURANCE | TAX | CONSULTING



Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno za procenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, obelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naš cilj je sticanje uveravanja u razumnoj meri o tome da finansijski izveštaji, uzeti u celini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške i izdavanje izveštaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uveravanje u razumnoj meri označava visok nivo uveravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primenjivim u Republici Srbiji uvek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Kao deo revizije u skladu sa standardima revizije primenjivim u Republici Srbiji, mi primenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namerne propuste, lažno predstavljanje ili zaoblazanje interne kontrole.
- Stičemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola entiteta.
- Vršimo procenu primenjenih računovodstvenih politika i u kojoj meri su razumne računovodstvene procene i povezana obelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvesnost, dužni smo da u svom izveštaju skrenemo pažnju na povezano obelodanjivanje u finansijskim izveštajima ili, ako takva obelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izveštaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izveštaja, uključujući obelodanjivanja, i da li su u finansijskim izveštajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo rukovodstvu, između ostalog, planirani obim i vreme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Beograd, 16. april 2024. godine



Stanimirka Svičević

Licencirani ovlašćeni revizor

BILANS STANJA

na dan 31.12.2023. godine

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2022.	Početno stanje 01.01.2022.
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
0	A. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0001				
	B. STALNA IMOVINA (0003 + 0009 + 0017 + 0018 + 0028)	0002		663.130	584.446	
01	I. NEMATERIJALNA IMOVINA (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008)	0003	22	2.611	1.975	
010	1. Ulaganja u razvoj	0004				
011, 012 i 014	2. Koncesije, patenti, licence, robne i uslužne marke, softver i ostala nematerijalna imovina	0005	22	2.611	1.975	
013	3. Gudvil	0006				
015 i 016	4. Nematerijalna imovina uzeta u lizing i nematerijalna imovina u pripremi	0007				
017	5. Avansi za nematerijalnu imovinu	0008				
02	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (0010 + 0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016)	0009	23	637.545	559.497	
020, 021 i 022	1. Zemljište i građevinski objekti	0010	23	555.545	472.737	
023	2. Postrojenja i oprema	0011	23	47.373	52.133	
024	3. Investicione nekretnine	0012				
025 i 027	4. Nekretnine, postrojenja i oprema uzeti u lizing i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	0013	23	34.338	34.338	
026 i 028	5. Ostale nekretnine, postrojenja i oprema i ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima i opremi	0014	23	289	289	
029 (deo)	6. Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u zemlji	0015				
029 (deo)	7. Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u inostranstvu	0016				
03	III. BIOLOŠKA SREDSTVA	0017				
04 i 05	IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (0019 + 0020 + 0021 + 0022 + 0023 + 0024 + 0025 + 0026 + 0027)	0018	24	22.974	22.974	
040 (deo), 041 (deo) i 042 (deo)	1. Učešća u kapitalu pravnih lica (osim učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća)	0019	24	22.974	22.974	
040 (deo), 041 (deo), 042 (deo)	2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	0020				
043, 050 (deo) i 051 (deo)	3. Dugoročni plasmani matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima i dugoročna potraživanja od tih lica u zemlji	0021				
044, 050 (deo), 051 (deo)	4. Dugoročni plasmani matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima i dugoročna potraživanja od tih lica u inostranstvu	0022				
045 (deo) i 053 (deo)	5. Dugoročni plasmani (dati krediti i zajmovi) u zemlji	0023				
045 (deo) i 053 (deo)	6. Dugoročni plasmani (dati krediti i zajmovi) u inostranstvu	0024				
046	7. Dugoročna finansijska ulaganja (hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti)	0025				
047	8. Otkupljene sopstvene akcije I otkupljeni sopstveni udeli	0026				
048, 052, 054, 055 i 056	9. Ostali dugoročni finansijski plasmani I ostala dugoročna potraživanja	0027				
28 (deo), osim 288	V. DUGOROČNA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0028				
288	VI. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0029				

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2022.	Početno stanje 01.01.2022.
1	2	3	4	5	6	7
	G. OBRTNA IMOVINA (0031 + 0037 + 0038 + 0044 + 0048 + 0057+ 0058)	0030		622.513	616.782	
Klasa 1 (osim 14)	I. ZALIHE (0032 + 0033 + 0034 + 0035 + 0036)	0031	25	15.617	6.287	
10	1. Materijal, rezervni delovi, alat i sitan inventar	0032				
11 i 12	2. Nedovršena proizvodnja i gotovi proizvodi	0033				
13	3. Roba	0034				
150, 152 i 154	4. Plaćeni avansi za zalihe i usluge u zemlji	0035	25	15.617	6.287	
151, 153 i 155	5. Plaćeni avansi za zalihe i usluge u inostranstvu	0036				
14	II STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU I PRESTANAK POSLOVANJA	0037				
20	III. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE (0039 + 0040 + 0041 + 0042 + 0043)	0038	26	142.326	296.772	
204	1. Potraživanja od kupaca u zemlji	0039	26	142.303	296.343	
205	2. Potraživanja od kupaca u inostranstvu	0040				
200 i 202	3. Potraživanja od matičnog, zavisnih i osatlih povezanih lica u zemlji	0041	26	23	429	
201 i 203	4. Potraživanja od matičnog, zavisnih i osatlih povezanih lica u inostranstvu	0042	26			
206	5. Ostala potraživanja po osnovu prodaje	0043				
21, 22 i 27	IV. OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (0045+0046+0047)	0044	27	141.202	154.901	
21, 22 osim (223 i 224) i 27	1. Ostala potraživanja	0045	27	141.202	154.901	
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	0046				
224	3. Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza I doprinosa	0047				
23	VI. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (0049 + 0050 + 0051 + 0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056)	0048	28	222.000	102.820	
230	1. Kratkoročni krediti i plasmani - matično i zavisna pravna lica	0049				
231	2. Kratkoročni krediti i plasmani - ostala povezana pravna lica	0050				
232, 234 (deo)	3. Kratkoročni krediti, zajmovi I plasmani u zemlji	0051				
233, 234 (deo)	4. Kratkoročni krediti, zajmovi I plasmani u inostranstvu	0052				
235	5. Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	0053				
236 (deo)	6. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz Bilans uspeha	0054				
237	7. Otkupljene sopstvene akcije I otkupljeni sopstveni udeli	0055				
236 (deo), 238 i 239	8. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	0056	28	222.000	102.820	
24	VI. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA	0057	29	32.867	20.168	
28 (deo) osim 288	VII. KRATKOROČNA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0058	30	68.501	35.834	
	D. UKUPNA AKTIVA = POSLOVNA IMOVINA (0001 + 0002 + 0029 + 0030)	0059		1.285.643	1.201.228	
88	Đ. VANBILANSNA AKTIVA	0060	42	298.986	213.670	
	PASIVA					

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2022.	Početno stanje 01.01.2022.
1	2	3	4	5	6	7
	A. KAPITAL (0402 + 0403 + 0404 + 0405 + 0406 - 0407 + 0408 + 0411 - 0412) ≥ 0	0401	31	1.012.080	870.423	
30, osim 306	I. OSNOVNI KAPITAL	0402	31.1	173.223	173.223	
31	II. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0403				
306	III. EMISIONA PREMIJA	0404				
32	IV. REZERVE	0405	31.2	22.744	22.744	
330 i potražni saldo računa 331,332, 333, 334, 335, 336 i 337	V. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA I DRUGIH KOMPNENTI OSTALOG SVEOBUHVATNOG REZULTATA	0406	31.3	419.437	333.126	
dugovni saldo računa 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVATNOG REZULTATA	0407				
34	VIII. NERASPOREĐENI DOBITAK (0409+ 0410)	0408	31.4	396.676	341.330	
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	0409	31.4	104.732	51.335	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	0410	31.4	291.944	289.995	
	VIII. UČEŠĆE BEZ PRAVA KONTROLE	0411				
35	IX. GUBITAK (0413 + 0414)	0412				
350	1. Gubitak ranijih godina	0413				
351	2. Gubitak tekuće godine	0414				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (0416 + 0420 + 0428)	0415	32	42.889	45.699	
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (0417 + 0418 + 0419)	0416	32	42.889	45.699	
404	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	0417	32	6.275	9.086	
400	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	0418	32	36.614	36.613	
40, osim 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	0419				
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (0421 + 0422 + 0423 + 0424 + 0425 + 0426 + 0427)	0420				
410	1. Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	0421				
411 (deo) i 412 (deo)	2. Dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u zemlji	0422				
411 (deo) i 412 (deo)	3. Dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u inostranstvu	0423				
414 i 416 (deo)	4. Dugoročni krediti, zajmovi i obaveze po osnovu lizinga u zemlji	0424				
415 i 416 (deo)	5. Dugoročni krediti, zajmovi i obaveze po osnovu lizinga u inostranstvu	0425				
413	6. Obaveze po osnovu emitovanih hartija od vrednosti	0426				
419	7. Ostale dugoročne obaveze	0427				
49 (deo), osim 498 i 495 (deo)	III. DRUGORIČNA PASIVNA VREMENA RAZGRANIČENJA	0428				
498	V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	0429	33	55.133	59.760	
495 (deo)	G. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	0430				
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (0432 + 0433 + 0441 + 0442 + 0449 + 0453 + 0454)	0431		175.541	225.346	
467	I. KRATKOROČNA REZERVISANJA	0432				
42, osim 427	II. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	0433				

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 31.12.2022.	Početno stanje 01.01.2022.
1	2	3	4	5	6	7
420 (deo) i 421 (deo)	1. Obaveze po osnovu kredita prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u zemlji	0434				
420 (deo) i 421 (deo)	2. Obaveze po osnovu kredita prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim licima u inostranstvu	0435				
422 (deo), 424 (deo), 425 (deo), i 429 (deo)	3. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu domaće banke	0436				
422 (deo), 424 (deo), 425 (deo) i 429 (deo)	4. Obaveze po osnovu kredita od domaćih banaka	0437				
423, 424 (deo), 425 (deo) i 429 (deo)	5. Krediti, zajmovi i obaveze iz inostranstva	0438				
426	6. Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti	0439				
428	7. Obaveze po osnovu finansijskih derivata	0440				
430	III. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE	0441	34	60.908	33.497	
43 osim 430	III. OBAVEZE IZ POSLOVANJA (0443 + 0444 + 0445 + 0446 + 0447 + 0448)	0442	35	14.793	43.636	
431 i 433	1. Obaveze prema dobavljačima - matična, zavisna pravna lica i ostala povezana lica u zemlji	0443	35	5.896	9.836	
432 i 434	2. Obaveze prema dobavljačima - matična, zavisna pravna lica i ostala povezana lica u inostranstvu	0444	35		22.691	
435	3. Obaveze prema dobavljačima u zemlji	0445	35	8.626	10.693	
436	4. Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	0446	35	271	416	
439 (deo)	5. Obaveze po menicama	0447				
439 (deo)	6. Ostale obaveze iz poslovanja	0448				
44,45,46, osim 467, 47 i 48	V. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE (0450 + 0451 + 0452)	0449		91.507	78.928	
44, 45 i 46 osim 467	1. Ostale kratkoročne obaveze	0450	36	45.322	43.658	
47, 48 osim 481	2. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda	0451	37	26.098	15.654	
481	3. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	0452	38	20.087	19.616	
427	VI. OBAVEZE PO OSNOVU SREDSTAVA NAMENJENIH PRODAJI I SREDSTAVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	0453				
49 (deo) osim 498	VII. KRATKOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0454	39	8.333	69.285	
	Đ. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA (0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0059) ≥ 0 = 0407 + 0412 - 0402 - 0403 - 0404 - 0405 - 0406 - 0408 - 0411) ≥ 0	0455				
	E. UKUPNA PASIVA (0401 + 0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0455)	0456		1.285.643	1.201.228	
89	Ž. VANBILANSNA PASIVA	0457	42	298.986	213.670	

*Redni broj u Napomenama uz finansijske izveštaje gde je izvršeno detaljnije obelodanjivanje prikazanog iznosa

Ovi finansijski izveštaji odobreni su za objavljivanje dana 27.03.2024. i potpisani su od strane zakonskog zastupnika Energoprojekt Entel, Beograd.

Mladen Simović

Direktor

Mladen
Simović
398291

Digitally signed by
Mladen Simović
398291
Date: 2024.04.16
13:09:33 +02'00'

BILANS USPEHA

za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. POSLOVNI PRIHODI (1002 + 1005 + 1008 + 1009 - 1010 + 1011 + 1012)	1001	10	813.481	800.231
60	I. PRIHODI OD PRODAJE ROBE (1003 + 1004)	1002			
600, 602 i 604	1. Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu	1003			
601, 603 i 605	2. Prihodi od prodaje roba na inostranom tržištu	1004			
61	II. PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA (1006 + 1007)	1005	10	813.481	800.231
610, 612 i 614	1. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	1006	10	777.584	697.611
611, 613 i 615	2. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	1007	10	35.897	102.620
62	III. PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE	1008			
630	IV. POVEĆANJE VREDNOSTI ZALIHA NEDOVRŠENIH I GOTOVIH PROIZVODA	1009			
631	V. SMANJENJE VREDNOSTI ZALIHA NEDOVRŠENIH I GOTOVIH PROIZVODA	1010			
64 i 65	VI. OSTALI POSLOVNI PRIHODI	1011			
68, osim 683, 685 i 686	VII. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)	1012			
	B. POSLOVNI RASHODI (1014 + 1015 + 1016 + 1020 + 1021 + 1022 + 1023 + 1024)	1013		766.773	737.809
50	I. NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE	1014			
51	II. TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE	1015	11	24.419	23.941
52	III. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI (1017 + 1018 + 1019)	1016	12	495.544	470.381
520	1. Troškovi zarada i naknada zarada	1017	12	377.278	365.260
521	2. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1018	12	62.105	65.598
52 osim 520 i 521	3. Ostali lični rashodi i naknade	1019	12	56.161	39.523
540	IV. TROŠKOVI AMORTIZACIJE	1020	13	14.918	17.574
58, osim 583, 585 i 586	V. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)	1021			
53	VI. TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA	1022	14	145.906	128.564
54, osim 540	VII. TROŠKOVI REZERVISANJA	1023	15		902
55	VIII. NEMATERIJALNI TROŠKOVI	1024	16	85.986	96.447
	V. POSLOVNI DOBITAK (1001 - 1013) ≥ 0	1025		46.708	62.422
	G. POSLOVNI GUBITAK (1013 - 1001) ≥ 0	1026			
	D. FINANSIJSKI PRIHODI (1028 + 1029 + 1030 + 1031)	1027	17.1	270.665	245.355
660 i 661	I. FINANSIJSKI PRIHODI IZ ODNOSA SA MATIČNIM, ZAVISNIM I OSTALIM POVEZANIM LICIMA	1028	17.1	235.286	238.513
662	II. PRIHODI OD KAMATA	1029	17.1	35.125	658
663 i 664	III. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE I POZITIVNI EFEKTI VALUTNE KLAUZULE	1030	17.1	254	6.184
665 i 669	IV. OSTALI FINANSIJSKI PRIHODI	1031			
	Đ. FINANSIJSKI RASHODI (1033 + 1034 + 1035 + 1036)	1032	17.2	3.019	12.794
560 i 561	I. FINANSIJSKI RASHODI IZ ODNOSA SA MATIČNIM, ZAVISNIM I OSTALIM POVEZANIM LICIMA	1033	17.2	767	6.619
562	II. RASHODI KAMATA	1034	17.2	2	20
563 i 564	III. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE I NEGATIVNI EFEKTI VALUTNE KLAUZULE	1035	17.2	2.250	6.155

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
565 i 569	IV. OSTALI FINANSIJSKI RASHODI	1036			
	E. DOBITAK IZ FINANSIRANJA (1027 - 1032) ≥ 0	1037		267.646	232.561
	Ž. GUBITAK IZ FINANSIRANJA (1032 - 1027) ≥ 0	1038			
683, 685 i 686	Z. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE KOJA SE ISKAŽUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA	1039			
583, 585 i 586	I. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE KOJA SE ISKAŽUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA	1040			
67	J. OSTALI PRIHODI	1041	18.1	2.141	23.831
57	K. OSTALI RASHODI	1042	18.2	4.035	5.393
	L. UKUPNI PRIHODI (1001 + 1027 + 1039 + 1041)	1043	19	1.086.287	1.069.417
	L.J. UKUPNI RASHODI (1013 + 1032 + 1040 + 1042)	1044	19	773.827	755.996
	M. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (1043 - 1044) ≥ 0	1045	19	312.460	313.421
	N. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (1044 - 1043) ≥ 0	1046			
69-59	NJ. POZITIVAN NETO EFEKAT NA REZULTAT PO OSNOVU DOBITKA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, PROMENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKI GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA	1047			
59- 69	O. NEGATIVAN NETO EFEKAT NA REZULTAT PO OSNOVU GUBITKA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, PROMENA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKI GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA	1048			
	P. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (1045 - 1046 + 1047 - 1048) ≥ 0	1049	19	312.460	313.421
	R. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (1046 - 1045 + 1048 - 1047) ≥ 0	1050			
	S. POREZ NA DOBITAK				
721	I. PORESKI RASHOD PERIODA	1051	20	25.782	23.314
722 dug. saldo	II. ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA	1052	20		112
722 pot. saldo	III. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI PERIODA	1053		5.266	
723	T. ISPLAĆENA LIČNA PRIMANJA POSLODAVCA	1054			
	Ć. NETO DOBITAK (1049 - 1050 - 1051 - 1052 + 1053 - 1054) ≥ 0	1055	20	291.944	289.995
	U. NETO GUBITAK (1050 - 1049 + 1051 + 1052 - 1053 + 1054) ≥ 0	1056			
	I. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA BEZ PRAVA KONTROLE	1057			
	II. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MATIČNOM PRAVNOM LICU	1058			
	III. NETO GUBITAK KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA BEZ PRAVA KONTROLE	1059			
	IV. NETO GUBITAK KOJI PRIPADA MATIČNOM PRAVNOM LICU	1060			
	V. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	1061	21	661	686
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	1062			

*Redni broj u Napomenama uz finansijske izveštaje gde je izvršeno detaljnije obelodanjivanje prikazanog iznosa

IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU

za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. NETO REZULTAT IZ POSLOVANJA				
	I. NETO DOBITAK (AOP 1055)	2001		291.944	289.995
	II. NETO GUBITAK (AOP 1056)	2002			
	B. OSTALI SVEOBUH VATNI DOBITAK ILI GUBITAK				
	a) Stavke koje neće biti reklasifikovane u Bilansu uspeha u budućim periodima				
330	1. Promene revalorizacije nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme				
	a) povećanje revalorizacionih rezervi	2003		86.305	
	b) smanjenje revalorizacionih rezervi	2004			
331	2. Aktuarski dobici ili gubici po osnovu planova definisanih primanja				
	a) dobici	2005		6	
	b) gubici	2006			
333	3. Dobici ili gubici po osnovu udela u ostalom sveobuhvatnom dobitku ili gubitku pridruženih društava				
	a) dobici	2007			
	b) gubici	2008			
	b) Stavke koje naknadno mogu biti reklasifikovane u Bilans uspeha u budućim periodima				
332	1. Dobici ili gubici po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala				
	a) dobici	2009			
	b) gubici	2010			
334	2. Dobici ili gubici po osnovu preračuna finansijskih izveštaja inostranog poslovanja				
	a) dobici	2011			
	b) gubici	2012			
335	3. Dobici ili gubici od instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje				
	a) dobici	2013			
	b) gubici	2014			
336	4. Dobici ili gubici po osnovu instrumenata zaštite rizika (hedžinga) novčanog toka				
	a) dobici	2015			
	b) gubici	2016			
337	5. Dobici ili gubici po osnovu hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat				
	a) dobici	2017			
	b) gubici	2018			
	I. OSTALI BRUTO SVEOBUH VATNI DOBITAK (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) - (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) ≥ 0	2019		86.311	

(U hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj*	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	II. OSTALI BRUTO SVEOBUH VATNI GUBITAK (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) - (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) ≥ 0	2020			
	III. ODLOŽENI PORESKI RASHOD NA OSTALI SVEOBUH VATNI DOBITAK ILI GUBITAK PERIODA	2021			
	IV. ODLOŽENI PORESKI PRIHOD NA OSTALI SVEOBUH VATNI DOBITAK ILI GUBITAK PERIODA	2022			
	V. NETO OSTALI SVEOBUH VATNI DOBITAK (2019 - 2020 - 2021 + 2022) ≥ 0	2023		86.311	
	VI. NETO OSTALI SVEOBUH VATNI GUBITAK (2020 - 2019 + 2021 - 2022) ≥ 0	2024			
	V. UKUPAN NETO SVEOBUH VATNI REZULTAT PERIODA				
	I. UKUPAN NETO SVEOBUH VATNI DOBITAK (2001 - 2002 + 2023 - 2024) ≥ 0	2025		378.255	289.995
	II. UKUPAN NETO SVEOBUH VATNI GUBITAK (2002 - 2001 + 2024 - 2023) ≥ 0	2026			
	G. UKUPAN NETO SVEOBUH VATNI DOBITAK ILI GUBITAK (2028 + 2029) = AOP 2025 ≥ 0 ili AOP 2026 > 0	2027			
	1. Pripisan matičnom pravnom licu	2028			
	2. Pripisan učešćima bez prava kontrole	2029			

*Redni broj u Napomenama uz finansijske izveštaje gde je izvršeno detaljnije obelodanjivanje prikazanog iznosa

IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

(U hiljadama dinara)

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 4)	3001	1.037.726	803.245
1. Prodaja i primljeni avansi u zemlji	3002	990.972	755.580
2. Prodaja i primljeni avansi u inostranstvu	3003	11.988	45.093
3. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	3004	28.504	153
4. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	3005	6.262	2.419
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 8)	3006	916.049	859.599
1. Isplate dobavljačima i dati avansi u zemlji	3007	289.305	268.567
2. Isplate dobavljačima i dati avansi u inostranstvu	3008	5.898	3.649
3. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	3009	478.660	460.466
4. Plaćene kamate u zemlji	3010	1	20
5. Plaćene kamate u inostranstvu	3011		
6. Porez na dobitak	3012	25.311	7.685
7. Odlivi po osnovu ostalih javnih prihoda	3013	109.535	114.019
8. Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	3014	7.339	5.193
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I - II)	3015	121.677	
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II - I)	3016		56.354
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	3017	1.007.617	554.159
1. Prodaja akcija i udela	3018		
2. Prodaja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	3019		1.526
3. Ostali finansijski plasmani	3020	754.316	184.600
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	3021	7.301	506
5. Primljene dividende	3022	246.000	367.527
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	3023	880.799	252.607
1. Kupovina akcija i udela	3024		
2. Kupovina nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	3025	7.301	9.787
3. Ostali finansijski plasmani	3026	873.498	242.820
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	3027	126.818	301.552
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	3028		
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 7)	3029		
1. Uvećanje osnovnog kapitala	3030		
2. Dugoročni krediti u zemlji	3031		
3. Dugoročni krediti u inostranstvu	3032		
4. Kratkoročni krediti u zemlji	3033		
5. Kratkoročni krediti u inostranstvu	3034		
6. Ostale dugoročne obaveze	3035		

(U hiljadama dinara)

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
7. Ostale kratkoročne obaveze	3036		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 8)	3037	236.597	295.747
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	3038		
2. Dugoročni krediti u zemlji	3039		
3. Dugoročni krediti u inostranstvu	3040		
4. Kratkoročni krediti u zemlji	3041		
5. Kratkoročni krediti u inostranstvu	3042		
6. Ostale obaveze	3043		
7. Finansijski lizing	3044		
8. Isplaćene dividende	3045	236.597	295.747
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	3046		
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	3047	236.597	295.747
G. SVEGA PRILIV GOTOVINE (3001 + 3017 + 3029)	3048	2.045.343	1.357.404
D. SVEGA ODLIV GOTOVINE (3006 + 3023 + 3037)	3049	2.033.445	1.407.953
Đ. NETO PRILIV GOTOVINE (3048 - 3049) ≥ 0	3050	11.898	
E. NETO ODLIV GOTOVINE (3049 - 3048) ≥ 0	3051		50.549
Ž. GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA	3052	20.168	69.690
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	3053	801	1.027
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	3054		
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA (3050 - 3051 + 3052 + 3053 - 3054)	3055	32.867	20.168

IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
za period od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine

(U hiljadama dinara)

P o z i c i j a	OPIS	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 306 i 309)	AOP	Ostali osnovni kapital (rn 309)	AOP	Upisani a neuplaćeni kapital (grupa 31)	AOP	Emisiona premija i rezerve (rn 306 i grupa 32)	AOP	Rev. rezerve i nerealizovani dobitak i gubitak (grupa 33)	AOP	Neraspoređeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak (grupa 35)	AOP	Učešće bez prava kontrole	AOP	Ukupno (odgovara poziciji AOP 0401) (kol. 2+3+4+5+6+7- 8+9) ≥ 0	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (odgovara poziciji AOP 0455) (kol 2+3+4+5+6+7- 8+9) <0
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11
1	Stanje na dan 01.01.2022 godine	4001	173.223	4010		4019		4028	22.744	4037	333.126	4046	347.082	4055		4064		4073	876.175	4082	
2	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika	4002		4011		4020		4029		4038		4047		4056		4065		4074		4083	
3	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2022 godine	4003	173.223	4012		4021		4030	22.744	4039	333.126	4048	347.082	4057		4066		4075	876.175	4084	
4	Neto promene u 2022. godini	4004		4013		4022		4031		4040		4049	-5,752	4058		4067		4076		4085	
5	Stanje na dan 31.12.2022 godine	4005	173.223	4014		4023		4032	22.744	4041	333.126	4050	341.330	4059		4068		4077	870.423	4086	
6	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promena računovodstvenih politika	4006		4015		4024		4033		4042		4051		4060		4069		4078		4087	
7	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2023 godine	4007	173.223	4016		4025		4034	22.744	4043	333.126	4052	341.330	4061		4070		4079	870.423	4088	
8	Neto promene u 2023. godini	4008		4017		4026		4035		4044	86.311	4053	55.346	4062		4071		4080		4089	
9	Stanje na dan 31.12.2023 godine	4009	173.223	4018		4027		4036	22.744	4045	419.437	4054	396.676	4063		4072		4081	1.012.080	4090	



**NAPOMENE UZ REDOVAN GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVEŠTAJ ZA
2023. GODINU**

Beograd, 2024. godine

Sadržaj:

1.	OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	4
2.	UPRAVLJAČKA STRUKTURA	6
3.	VLASNIČKA STRUKTURA	6
4.	OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	6
5.	PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	9
6.	RAČUNOVODSTVENA NAČELA	9
6.1	Procenjivanje	10
6.2	Efekti kursa stranih valuta	11
6.3	Prihodi	11
6.4	Rashodi	13
6.5	Porez na dobitak	14
6.6	Nematerijalna imovina	16
6.7	Nekretnine, postrojenja i oprema	17
6.8	Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	18
6.9	Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	19
6.10	Stalna sredstva namenjena prodaji	20
6.11	Finansijski instrumenti	21
6.12	Učešće u zavisnim i ostalim povezanim društvima	28
6.13	Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina	29
6.14	Naknade zaposlenima	30
7.	OSNOVNE RAČUNOVODSTVENE PROCENE I KLJUČNI IZVORI NEIZVESTNOSTI PROCENA	31
8.	FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU	33
8.1	Kreditni rizik	34
8.3	Kamatni rizik	37
8.5	Rizik likvidnosti	39
9.	GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA	41
10.	POSLOVNI PRIHODI	43
10.1	Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	43
11.	TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE	43
12.	TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALIH LIČNIH RASHODA	44
13.	TROŠKOVI AMORTIZACIJE	44
14.	TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA	44
15.	TROŠKOVI REZERVISANJA	45
16.	NEMATERIJALNI TROŠKOVI	45
17.	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI	46
17.1	Finansijski prihodi	46
17.2	Finansijski rashodi	47
18.	OSTALI PRIHODI I RASHODI	47
18.1	Ostali prihodi	47
18.2	Ostali rashodi	47
19.	DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	48
20.	POREZ NA DOBITAK I NETO DOBITAK	48
21.	ZARADA PO AKCIJI	49

22.	NEMATERIJALNA IMOVINA.....	50
23.	NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	51
23.1	Nekretnine, postrojenja i oprema bez investicionih nekretnina.....	51
24.	DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI.....	52
25.	PLAĆENI AVANSI	53
26.	POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE	53
27.	DRUGA POTRAŽIVANJA	54
28.	KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI.....	55
29.	GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA	55
30.	AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA.....	56
31.	KAPITAL	57
31.1	Osnovni kapital.....	57
31.2	Rezerve	58
31.3	Pozitivne revalorizacije rezerve po osnovu revalorizacije nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	58
31.4	Neraspoređeni dobitak.....	58
32.	DUGOROČNA REZERVISANJA.....	59
33.	ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE	60
34.	PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE.....	61
35.	OBAVEZE IZ POSLOVANJA.....	61
36.	OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE	62
37.	OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA	62
38.	OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DOBITAK.....	63
39.	KRATKOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	63
40.	USAGLAŠAVANJE POTRAŽIVANJA I OBAVEZA	63
41.	HIPOTEKE UPISANE NA TERET DRUŠTVA SU SLEDEĆE:.....	63
42.	VANBILANSNA AKTIVA I VANBILANSNA PASIVA	64
43.	TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA	64
44.	SUDSKI SPOROVI	68
45.	DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	69
46.	STALNOST POSLOVANJA	69

1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Sedište	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
Matični broj	07470975
Šifra i naziv delatnosti	7112
Poreski identifikacioni broj	100389086

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Društva su sledeće:

Društvo je osnovano 1990. kao posebno pravno lice, upisano je u registar kod Trgovinskog suda u Beogradu, na registarskom ulošku broj 1-4706-00, rešenjem Fi-425/90 od 12.01.1990. i upisano je kao Deoničko društvo za projektovanje, konsalting i inženjering termo energetske, nuklearne, elektroenergetske i telekomunikacione objekata I sistema "ENERGOPROJEKT ENTEL" sa potpunom odgovornošću Beograd. Na osnovu Odluke o izdavanju internih deonica i Odluke o promeni statusa od 13. juna 1991. godine kao deoničko društvo. Rešenjem IV.Fi.12129/02 od 28. 11.2002. Društvo posluje kao akcionarsko društvo.

Registrovano je kod Trgovinskog suda u Beogradu, registarski uložak br. 1-4703-00. Registrovano je i kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8049 od 29.3.2005. godine.

Privatizacija društva je započeta po starim zakonima važećom u doba SFRJ i na osnovu zaključenog Sporazuma o promenama u sistemu Energoprojekt kada su organizovana deonička društva. U toku 1991. god. na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prometu i raspolaganju društvenim kapitalom doneta je odluka o izdavanju internih deonica nakon čega je u odgovarajući registar društvo upisano kao mešovito deoničko društvo.

Kasnija privatizacija društva vršena je krajem 2000.g. i završila se 2001.g. po Zakonu o svojinskoj transformaciji - sticanje akcija po osnovu upisa - prvi krug.

Ministarstvo za privredu i privatizaciju u postupku zakonitosti i postupka svojinske transformacije, na osnovu Zakona o privatizaciji verifikovala je sproveden postupak privatizacije i po dobijanju Rešenja, na osnovu Zakona o preduzećima upisano je u odgovarajući registar kao akcionarsko društvo s tim što je jedan deo kapitala izražen u akcijama prenet Fondu PIO a preostali deo prenet je Akcijskom fondu. EP Holding je bio većinski vlasnik sa 51%.

Krajem 2006. završen je postupak konverzije tako što je jedan broj akcionara (fizička lica, Fond PIO i Akcijski fond) zamenio svoje akcije sa akcijama EP Holdinga tako da je EP Holding po osnovu izvršene konverzije stekao vlasništvo od 86,26%.

U julu mesecu je došlo do otkupa akcija malih akcionara od strane EP Holdinga, tako da je sadašnja struktura kapitala u EP Entelu:

Energoprojekt Holding ad je vlasnik 100% .

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, osnovna delatnost Društva je projektovanje, konsalting i inženjering termo energetske, nuklearne, elektroenergetske i telekomunikacione objekata i sistema.

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, osnovna delatnost Društva je INŽENJERSKE DELATNOSTI I TEHNIČKO SAVETOVANJE.

Zavisna društva u inostranstvu su sledeća:

- Entitet ENERGOPROJEKT QATAR
- Entitet ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C
- Entitet ENERGO CONSULT UAE
- Entitet ENERGOPROJEKT BAHRAIN

Gore navedene kompanije čine grupaciju: Energoprojekt Entel

Procenat vlasništva Društva u navedenim zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
<i>Naziv zavisnog pravnog lica</i>	<i>% vlasništva</i>
ENERGOPROJEKT QATAR	100
ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C	100
ENERGO CONSULT UAE	100
ENERGOPROJEKT BAHRAIN	100

Društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u srednje pravno lice.

Akcije Društva su skinute sa Berze na osnovu rešenja o isključenju akcija sa Open Market, su postupku prinudnog otkupa akcija, kao i da je odluka u vezi povlačenja akcija Izdavaoca sa tržišta i prestanka svojstva javnog društva doneta glasovima akcionara koji su 100% učešća u kapitalu Izdavaoca stekli zajedničkim delovanjem u pomenutom postupku. Kako je Pravilima Berze predviđeno da Berza isključuje hartije od vrednosti sa Open Market na zahtev Izdavaoca kome prestaje svojstvo javnog društva u skladu sa odredbom člana 70. i člana 122. stav 2. tačka 2. ZTK,

Godišnji finansijski izveštaji za 2023. godinu koji su predmet ovih Napomena su pojedinačni finansijski izveštaji Društva i utvrđeni su od strane ODBORA DIREKTORA ENERGOPROJEKTE ENTEL-a dana 27.03.2024.godine na 78. sednici OD. Odobreni finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

U Društvu je prosečan broj zaposlenih radnika, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2023. godine 172 radnika
- 2022. godine 176 radnika

Prema Pravilniku o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrasca statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 89/2020) i Pravilniku o kontnom okviru i sadržini u kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 89/2020) podatke u koloni 7 Bilansa stanja treba prikazati u slučaju retrospektivne primene promenjene ili nove računovodstvene politike ili retrospektivnog preračunavanja stavki u finansijskim izveštajima, ili kada se reklasifikuju

stavke u finansijskim izveštajima. Pri tom, i IAS 1 definiše da se prezentuje izveštaj na datum početka prethodnog perioda u slučaju reklasifikacija koje imaju materijalno značajan efekat na informacije u izveštaju o finansijskoj poziciji na početku prethodnog perioda.

Paragrafom KK35 i KK38 Konceptualnog okvira za finansijsko izveštavanje propisano je da troškovi izveštavanja o finansijskim informacijama treba da budu opravdani koristima izveštavanja o tim informacijama i da se sagledava da li koristi izveštavanja pojedinačnih informacija opravdavaju troškove potrebne da se ta informacija obezbedi i koristi. U skladu tim, u Bilansu stanja sa stanjem na dan 31.12.2023. godina nisu prikazani podaci u koloni 7 koji se odnose na 01.01.2021. godinu.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Društvom upravlja Odbor direktora u sastavu:

Mladen Simović	Izvršni direktor
Milan Mamula	Predsenik Odbora direktora neizvršni direktor
Dobroslov Bojović	Neizvršni direktor

Organizacionu strukturu Entela čine:

GORDANA LIŠOV	Direktor za finansije
JAROSLAV UROŠEVIĆ	Direktor za projekte i marketing
JELICA JERKOVIĆ	Direktor za plan, analizu i opšte poslove

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Prema evidenciji Centralnog registra hartija od vrednosti, registrovano stanje vlasništva akcija Energoprojekt Holding a.d. na dan 31.12.2023. godine prikazano je u okviru Napomene 33.

4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Finansijski izveštaji Društva sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Službeni glasnik RS", broj 73/2019 i 44/2021 - dr. zakon - u daljem tekstu: Zakon).

U skladu sa Zakonom, za priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u finansijskim izveštajima, velika pravna lica, pravna lica koja imaju obavezu sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja (matična pravna lica), javna društva, odnosno društva koja se pripremaju da postanu javna, nezavisno od veličine, primenjuju Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u daljem tekstu: MSFI). MSFI, u smislu Zakona, su:

- Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja,
- Međunarodni računovodstveni standardi - MRS i

- Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja - MSFI i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda, naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobreni od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, čiji je prevod utvrdilo i objavilo ministarstvo nadležno za poslove finansija.

Finansijski izveštaji Društva prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrazaca Statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 89/2020). Ovim pravilnikom je, pored ostalog, propisana forma i sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o ostalom rezultatu, Izveštaja o tokvima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu i Napomena uz finansijske izveštaje. Prema navedenom Pravilniku, u obrasce se iznosi upisuju u hiljadama dinara.

Kontni okvir i sadržina računa u Kontnom okviru propisana je Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 89/2020).

Pri izradi finansijskih izveštaja Društva, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014 - dr. zakon, 142/2014, 91/2015 - autentično tumačenje, 112/2015, 113/2017, 95/2018, 86/2019, 153/2020 i 118/2021),
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Sl. glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004 - ispravka, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 68/2014 - dr. zakon, 142/2014, 83/2015, 108/2016, 113/2017, 30/2018, 72/2019, 153/2020 i 138/2022),
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 20/2014 41/2015, 101/2016, 8/2019, 94/2019 i 159/2020 i 97/2021),
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« 30/2015, 101/2016, 44/2018 – dr. Zakon, 8/2019, 94/2019, 159/2020 i 97/2021),
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004, 99/2010, 104/2018 i 8/2019),
- Pravilnik o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 61/2013, 8/2014, 94/2019 i 95/2021) i drugi.

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Društva, pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva korišćen je Pravilnik o računovodstvu u Društvu, koji je donet 30.11.2020. godine od strane Izvršnog odbora Društva, Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o računovodstvu u Društvu, koji je donet 29.11.2021. godine od strane Izvršnog odbora Društva i Pravilnik o računovodstvenim politikama u Društvu, koji je donet 23.12.2020. godine od strane Nadzornog odbora Društva. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Društva, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Energoprojekt Holding a.d. za rad u zemlji.

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u Napomeni 5.

Zakonom o tržištu kapitala ("Sl. glasnik RS", br. 129/2021) propisano je koje podatke treba da sadrže godišnji, polugodišnji i kvartalni izveštaji javnih društava čijim se hartijama od vrednosti trguje na regulisanom tržištu.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi finansijskih izveštaja Društva, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MSFI i Tumačenja.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani finansijski izveštaji Društva, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Finansijski izveštaji se u Republici Srbiji za izveštajni period, shodno Zakonu o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 73/2019 i 44/2021- dr. zakon) prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja i sadržini i formi obrazaca Statističkog izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike, koji odstupa od prezentacije i naziva pojedinih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 - „Prezentacija finansijskih izveštaja“ i
- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja. Ove stavke po definiciji MSFI ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od Standarda nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Društvo nema mogućnost uticaja, što nema značajniji uticaj na finansijsku poziciju Društva, kao i na rezultate njegovog poslovanja.

Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu

Na dan izdavanja ovih finansijskih izveštaja sledeći standardi, njihove dopune i tumačenja bili su objavljeni, ali nisu još uvek stupili na snagu:

- MSFI S1 „Opšti zahtevi za obelodanjivanje finansijskih informacija vezanih za održivost“ - datum primene 1. januar 2024. godine
- MSFI S2 „Obelodanjivanje vezana za klimatske promene“ - datum primene 1. januar 2024. godine
- Izmene i dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“- „Dugotrajne obaveze sa ugovorima“ - datum primene 1. januar 2024. godine,
- Izmene i dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“- „Klasifikacija obaveza kao dugoročnih i kratkoročnih“ - datum primene 1. januar 2024. godine,
- Izmene i dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“- „Dugoročne obaveze sa kovenantama“ - datum primene 1. januar 2024. godine,
- Izmene i dopune MRS 7 „Izveštaj o tokovima gotovine“ i MSFI 17 „Ugovori o osiguranju“ - „Aranžmani za finansiranje dobavljača“ - datum primene 1. januar 2024. godine,
- Izmene i dopune MRS 21 „Efekti promena deviznih kurseva“ - „Nedostatak zamenljivost“ - datum primene 1. januar 2024. godine,
- Izmene i dopune MSFI 16 „Lizing“- „Obaveza zakupa u prodaji i povratni zakup“ - datum primene 1. januar 2024. godine

5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

6. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti;
- Načelo doslednosti;
- Načelo opreznosti;
- Načelo suštine iznad forme;
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda; i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem **načela stalnosti**, finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, finansijski i prinosni položaj Društva, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, prihodima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Društva, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Društva; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Društva. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo **suština iznad forme** podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Društva, a time, posledično, i pri sastavljanju finansijskih izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem **načela uzročnosti prihoda i rashoda**, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Društvu nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici finansijskih izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Društva koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i obavezama Društva da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Društvo primiti u budućnosti.

Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo **pojedinačnog procenjivanja** podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Društva (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na finansijske izveštaje Društva koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21 - Efekti promena deviznih kurseva, funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u finansijskim izveštajima Društva dinar.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10 - Događaji posle bilansa stanja, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja, korigovani su već priznati iznosi u finansijskim izveštajima Društva, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih finansijskih efekata ili, ako je neizvodljivo proceniti njihove finansijske efekte, obelodanjuje da se ta procena ne može izvršiti.

6.1 Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja, u skladu sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Društva je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o **fer (pravičnoj) vrednosti** aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Društvu nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknadiva (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Društva precejena, vrši se ispravka vrednosti.

6.2 Efekti kursa stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije, koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kursa, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Društva u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Društva u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije

<i>Valuta</i>	<i>31.12.2023.</i>	<i>31.12.2022.</i>
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	117,1737	117,3224
1 USD	105,8671	110,1515

6.3 Prihodi

Prihod je rezultat koji nastaje tokom uobičajenih aktivnosti Društva i obuhvata različite tipove prihoda (ali se ne odnosi na one po osnovu ugovora o zakupu tj. lizingu).

Prihodi obuhvataju samo bruto prilive ekonomskih koristi koje je Društvo primilo ili treba da primi za svoj račun. Iznosi naplaćeni u ime trećih strana kao što su porezi pri prodaji i porez na dodatu vrednost ne predstavljaju priliv ekonomskih koristi za Društvo te stoga ne dovode do uvećanja kapitala. Navedeni iznosi se ne uključuju u prihode.

Obaveza izvešavanja ili obaveza činjenja je obećanje (ili skup obećanja) da će dobra ili usluge biti preneti na kupca.

Kada je obaveza izvršenja ispunjena (ili dok se ispunjava), Društvo priznaje prihod u iznosu cene transakcije koja je raspoređena na tu obavezu izvršenja.

Imovina po osnovu ugovora se priznaje ako se odgovarajući prihod od ispunjenja ugovorne obaveze izvršenja evidentira pre nego što je kupac platio naknadu ili pre nego što postoje zahtevi za fakturisanje, a samim tim i zahtevi za priznavanje potraživanja od kupaca. Ugovorna obaveza se priznaje kada je kupac platio naknadu ili je potraživanje od kupca dospelo pre nego što je Društvo ispunilo ugovornu obavezu izvršenja. Na nivou ugovora sa kupcem, ugovorne obaveze se prebijaju sa ugovorenim imovinom.

Osnovno načelo standarda prihoda od kupaca je da Društvo priznaje prihod kako bi prikazalo prenos obećanih dobara ili usluga kupcima u iznosu koji odražava naknadu za koju Društvo očekuje da ima pravo da primi u zamenu za prenetu dobra ili usluge.

Cena transakcije je iznos naknade za koju Društvo očekuje da ima pravo da primi u zamenu za prenos obećanih dobara ili usluga kupcu. Naknada obećana u ugovoru koji je zaključen sa kupcem može sadržati fiksne iznose, varijabilne iznose, ili ijedne i druge.

Uobičajeno odmeravanje prihoda od prodaje zasniva se na upotrebi svih dostupnih pouzdanih informacija i uzima u obzir moguće promene cene u vreme njenog konačnog ugovaranja, iskustvo iz prethodnih perioda (u smislu koliko je značajno odstupanje stvarnih priliva od uobičajenih priznatih prihoda u prethodnim periodima).

Glavne prodajne transakcije Društva su projektovanje, konsalting i inženjering termoelektričnih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata – gde se prihod od prodaje priznaje tokom vremena.

Prihodi od projektovanja, konsaltinga i inženjeringa

Društvo izvodi usluge projektovanja, konsaltinga i inženjeringa (zajedno u daljem tekstu: “usluge projektovanja i konsalting usluge”) na osnovu ugovora sa kupcima. Takvi ugovori zaključeni su pre nego što započnu usluge projektovanja i konsalting usluge i prema uslovima ugovora Društvo je ugovorom ograničeno na preusmeravanje imovine na drugog kupca i ima izvršno pravo na plaćanje za obavljeni rad. Prihodi od usluga projektovanja i konsalting usluga se stoga priznaju tokom vremenom korišćenjem izlazne metode zasnovane na izveštajima o izvršenim uslugama do određenog datuma, a koje su potvrđene od strane kupca i/ili nadzornog, odnosno kontrolnog organa imenovanog od strane ugovornih strana. Društvo smatra da je ovaj izlazni metod predstavlja odgovarajuću mera napretka ka potpunom ispunjavanju obaveza izvršenja prema MSFI 15.

Društvo je ovlašćeno da fakturiše kupcima usluge projektovanja i konsalting usluge na osnovu postignutog niza prekretnica povezanih sa učinkom (privremene situacije). Kada se dostigne određena prekretnica, kupcu se šalje relevantni izveštaj o obavljenim radovima koju je potpisao kupac ili drugo nadzorno telo imenovano od ugovornih strana. Društvo će prethodno priznati imovinu iz ugovora (kao aktivna vremenska razgraničenja) za bilo koji obavljeni posao. Bilo koji iznos prethodno priznat kao sredstvo, u okviru aktivnih vremenskih razgraničenja, kao imovina iz ugovora se reklasifikuje na potraživanja od kupaca u trenutku kada se steknu uslovi za fakturisanje kupcu.

Ako prilivi prelaze prihode priznate do izveštajnog datuma prema izlaznoj metodi, za utvrđeni višak priliva od priznatih prihoda Društvo priznaje obaveze iz ugovora, evidentirane u okviru pasivnih vremenskih razgraničenja. Društvo smatra da nema značajne komponentu finansiranja u okviru ugovora sa kupcima obzirom da je period između priznavanja prihoda i naplate po prekretnicama povezanih sa učinkom kraći od godinu dana. Pored navedenog, Rukovodstvo smatra da ugovori sa kupcima za usluge projektovanja i konsalting usluge nemaju značajnu komponentu finansiranja obzirom da razlika između obećane naknade i prodajne cene usluge u gotovini nastaje iz drugih razloga koji ne uključuju prebacivanje finansijskih sredstava bilo kupcu ili entitetu, a razlika između ovih iznosa je srazmerna razlozima za tu razliku.

Prihodi od prodaje priznaju se u iznosu umanjenom za iznose akciza, poreza na dodatu vrednost (PDV) i drugih sličnih obaveznih dažbina. Iznos carine se uključuje u bruto prihode od prodaje priznate u konsolidovanim izveštaju o ukupnom rezultatu.

Finansijski prihodi

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike finansijskih prihoda.

Prihodi od dividendi priznaju se kada se ustanovi pravo da se dividenda primi.

Ostali prihodi

U okviru ostalih prihoda (koji uključuju i prihode od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se vrednuje po fer vrednosti kroz Bilans uspeha), pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Dobici predstavljaju povećanja ekonomskih koristi Društva i kao takvi, po prirodi, nisu različiti od drugih prihoda. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje.

U okviru **dobitka poslovanja koje se obustavlja, efekti promene računovodstvene politike, ispravke grešaka ranijih perioda i prenos prihoda**, iskazuju se dobiti prema nazivima računa ove grupe i prenos ukupnih prihoda na kraju perioda, a koji se za potrebe finansijskog izveštavanja prikazuju u neto efektu, nakon umanjenja za odgovarajuće rashode.

6.4 Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala društva, osim smanjenja koje se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode, ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja ostale imovine koja se vrednuje po fer vrednosti kroz Bilans uspeha) i gubitak poslovanja koje se obustavlja, efekti promene računovodstvene politike, ispravke grešaka ranijih perioda i prenos rashoda.

U okviru **poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Za potrebe finansijskog izveštavanja vrši se korekcija poslovnih rashoda u Bilansu uspeha za iznose prihoda od aktiviranja učinaka i robe i prihoda od promene vrednosti zaliha učinaka (povećanja, odnosno smanjenja vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga).

Finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru **ostalih rashoda** (koji uključuju i rashode po osnovu obezvređenja ostale imovine koja se vrednuje po fer vrednosti kroz Bilans uspeha), pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

U okviru gubitka poslovanja koje se obustavlja, efekti promene računovodstvene politike i ispravke grešaka ranijih perioda, iskazuju se rashodi prema nazivima računa ove grupe i prenos ukupnih rashoda na kraju obračunskog perioda, a koji se za potrebe finansijskog izveštavanja prikazuju u neto efektu, nakon prebijanja sa odgovarajućim prihodima.

6.5 Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza; i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava; ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknativi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike;
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period; i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Odbitna privremena razlika nastaje u slučajevima kada je u bilansima društva, po određenim osnovama, već prikazan rashod, koji će se sa poreskog aspekta priznati u narednim periodima. Tipični slučajevi kada nastaju odbitne privremene razlike su sledeći: poreska vrednost

sredstava koja podležu amortizaciji je veća od knjigovodstvene vrednosti sredstava; sa poreskog aspekta nisu priznata pojedina rezervisanja (MRS 19, izdate garancije i druga jemstva), obezvređenja imovine (robe, materijala i sl.) i obezvređenja investicionih nekretnina; sa poreskog aspekta nisu priznati rashodi na neplaćene javne prihode koji ne zavise od rezultata poslovanja i gubici koji nastaju kada se hartije od vrednosti vrednuju po fer vrednosti i efekat iskazuje preko bilansa uspeha.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve odbitne privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koje su dodeljene tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice.

U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjeње će Društvo moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Iznos odloženog poreskog sredstva utvrđuje se primenom propisane (ili saopštene) stope poreza na dobit Društva na iznos odbitne privremene razlike koja je utvrđena na datum bilansa stanja.

Ako je na kraju prethodne godine privremena razlika bila odbitna, po kom osnovu su priznata odložena poreska sredstva, a na kraju tekuće godine, po osnovu istih sredstava, privremena razlika bude oporeziva, vrši se ukidanje prethodno formiranih odloženih poreskih sredstava u celini, uz istovremeno priznavanje odloženih poreskih obaveza u iznosu koji je utvrđen na datum bilansa stanja.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenih poreskih gubitaka** priznaje se samo u slučaju da rukovodstvo Društvo može pouzdano da proceni da će u narednim periodima Društvo imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenog poreskog kredita za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjeње će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit, i to, dok ova vrsta poreskog kredita zakonski može da se iskoristi.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Društvu utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19 – Naknade zaposlenima).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je određen rashod, priznat sa poreskog aspekta, dok će sa knjigovodstvenog aspekta biti priznat u poslovnim knjigama Društva tek u narednim periodima.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Iznos odložene poreske obaveze utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) stope poreza na dobit Društva na iznos oporezive privremene razlike koja je utvrđena na datum bilansa stanja.

Na svaki datum bilansa stanja se odložene poreske obaveze svode na iznos utvrđen na osnovu privremene razlike na taj dan. Ako je na kraju prethodne godine privremena razlika bila oporeziva, po kom osnovu su priznate odložene poreske obaveze, a na kraju tekuće godine, po osnovu istih sredstava, privremena razlika bude odbitna, vrši se ukidanje prethodno formiranih odloženih poreskih obaveza u celini, uz istovremeno priznavanje odloženih poreskih sredstava Društva u iznosu utvrđenom na datum bilansa stanja.

Odložene poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Društvu utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

6.6 Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: softveri, licence, koncesije, patent, ulaganja u razvoj, žigovi i sl.

Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja ako je ili: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Društva i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Društva ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalna imovina priznala, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Društvo;
- da Društvo ima mogućnost kontrole nad tom imovinom; i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti. Ako jedan od zahteva nije ispunjen, izdaci po osnovu nematerijalnih ulaganja se priznaju na teret rashoda u periodu u kojem su izdaci nastali.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljeno procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja; ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalna imovina. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe *iz razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Društva predvidelo.

Početno merenje nematerijalne imovine vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalne imovine, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

6.7 Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao **nekretnine, postrojenja i oprema** priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Društvo i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

U cilju naknadnog merenja nekretnina, postrojenja i opreme izvršena je podela u sledeće grupe:

- zemljište;
- objekti;
- postrojenja i oprema; i
- ostalo.

Naknadno merenje grupe „Objekti“ vrši se po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na datum bilansa stanja. Fer vrednost se utvrđuje procenom, koju vrši stručno osposobljeni procenjivač, na osnovu tržišnih dokaza. Kada ne postoji dokaz fer vrednosti na tržištu, zbog specifične prirode objekta i zbog toga što se takve stavke retko prodaju, osim kao deo kontinuiranog poslovanja, može biti potrebno da Društvo proceni fer vrednost koristeći

prinosni pristup ili pristup amortizovanih troškova zamene. Promena fer vrednosti objekata se načelno priznaje u ukupnom kapitalu, u okviru pozicije revalorizacione rezerve.

Naknadno merenje svih ostalih grupa u okviru pozicije „Nekretnine, postrojenja i oprema“, osim objekata, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

Vrednovanje naknadnih izdataka u nekretnine, postrojenja i opremu vrši se kada se:

- radi o ulaganjima koja produžavaju korisni vek upotrebe sredstava;
- povećava kapacitet;
- unapređuje sredstvo čime se poboljšava kvalitet proizvoda ili
- smanjuju troškovi proizvodnje u odnosu na troškove pre ulaganja.

Troškovi servisiranja, tehničkog održavanja, manje popravke i ostalo, ne povećavaju vrednost sredstva već predstavljaju rashod perioda.

Ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima i opremi se iskazuju i priznaju na posebnom računu, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi vezane za to sredstvo priliti u Društvo. Amortizacija ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima i opremi se vrši na osnovu procenjenog veka korišćenja tih sredstava, koji može biti jednak ili kraći od perioda trajanja ugovora o zakupu.

6.8 Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Društvu određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstva može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Društvu za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u finansijskim izveštajima Društva, umanjen za rezidualnu vrednost (preostalu vrednost) se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Rezidualna vrednost je procenjeni iznos koji bi Društvo primilo danas ako bi otuđilo sredstvo, nakon odbijanja procenjenih troškova otuđenja i uz pretpostavku da je sredstvo na kraju korisnog veka trajanja, i u stanju koje se očekuje na kraju korisnog veka trajanja.

Za rezidualnu vrednost nematerijalne imovine se uvek pretpostavlja da je nula, osim u slučajevima:

kada postoji obaveza treće strane da kupi nematerijalnu imovinu na kraju njenog veka trajanja ili

kada postoji aktivno tržište nematerijalne imovine, uz pretpostavku da će takvo tržište postojati i na kraju veka trajanja imovine, kada se rezidualna vrednost može utvrditi pozivanjem na to tržište.

Rezidualna vrednost i preostali korisni vek trajanja sredstava se proveravaju na kraju svake finansijske godine od strane kompetentnih procenjivača. Ako su nove procene različite od prethodnih procena, promena se tretira promenom računovodstvene procene i knjigovodstveno se obuhvata na osnovu MRS 8 - Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške.

Rezidualna vrednost se kao rezultat procene može za pojedino sredstvo povećati na iznos koji je jednak knjigovodstvenoj vrednosti tog sredstva ili veći od nje. U tom slučaju, trošak amortizacije će u preostalom korisnom veku trajanja tog sredstva iznositi nula, osim ako se, kao rezultat naknadnih procena, rezidualna vrednost ne smanji na iznos koji je niži od knjigovodstvene vrednosti.

Amortizacija sredstava vrši se primenom metoda pravolinijskog otpisa (proporcionalna metoda), a obračun amortizacije počinje od početka narednog meseca od trenutka kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu tj. korišćenje, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Društvu.

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja neograničen ili ograničen. Nematerijalna imovina ne podleže amortizaciji ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Društvo

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja (na primer, zemljište).

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Društvo steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga ili korisnog veka trajanja.

Obračun amortizacije prestaje kada se sredstvo isknjiži (prestane da se priznaje kao sredstvo) i kada se reklasifikuje kao stalno sredstvo namenjeno prodaji ili u okviru poslovanja koje se obustavlja. Dakle, amortizacija se obračunava i kada sredstvo ne koristi, odnosno i kada se ne koristi aktivno, ako sredstvo nije reklasifikovano kao stalno sredstvo namenjeno prodaji ili u okviru poslovanja koje se obustavlja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, obračun amortizacije sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

Sredstva koja su, prema MSFI 5 - Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja, klasifikovana kao sredstva namenjena prodaji, na datum bilansa stanja se iskazuju kao obrtna sredstva i procenjuju po nižoj vrednosti od knjigovodstvene vrednosti i fer (poštene) vrednosti umanjene za troškove prodaje.

6.9 Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Društva, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalne imovine,

nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest, da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

6.10 Stalna sredstva namenjena prodaji

Društvo priznaje i iskazuje stalno sredstvo (ili raspoloživu grupu) kao **sredstvo namenjeno prodaji** u skladu sa MSFI 5 - Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja, ako se njegova knjigovodstvena vrednost može prvenstveno povratiti prodajnom transakcijom, a ne daljim korišćenjem. Da bi se ovaj zahtev smatrao ispunjenim:

sredstvo (ili grupa za otuđenje) mora da bude dostupno za momentalnu prodaju u svom trenutnom stanju, isključivo pod uslovima koji su uobičajeni za prodaju takve imovine (ili grupe za otuđenje); i

prodaja sredstva mora biti vrlo verovatna.

Stalno sredstvo koje je priznato kao sredstvo namenjeno prodaji **meri se** (iskazuje) po nižem iznosu od:

- knjigovodstvene vrednosti; i
- fer (poštene) vrednosti umanjene za troškove prodaje.

Knjigovodstvena vrednost je sadašnja (neotpisana) vrednost iskazana u poslovnim knjigama Društva.

Fer (poštena) vrednost je iznos za koji sredstvo može da bude razmenjeno između obaveštenih i voljnih strana u nezavisnoj transakciji, to jest tržišna vrednost na dan prodaje.

Troškovi prodaje su troškovi koji se mogu direktno pripisati prodaji sredstva.

Stalna sredstva namenjena prodaji se ne amortizuju.

Otpisana sredstva, kao i sredstva čija je neotpisana (knjigovodstvena) vrednost beznačajna, neće biti priznata kao sredstva namenjena prodaji.

6.11 Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva

Klasifikacija

Društvo klasifikuje finansijska sredstva prema načinu naknadnog merenja, kako sledi:

- 1 finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti,
- 2 finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat, i
- 3 finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha,

i to na osnovu:

- a) poslovnog modela Društva za upravljanje finansijskim sredstvima, i
- b) karakteristika ugovorenih tokova gotovine finansijskog sredstva.

Finansijsko sredstvo se odmerava po amortizovanoj vrednosti (AC) ako su ispunjena oba dole navedena uslova:

- a) finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela čiji se cilj postiže naplatom ugovorenih novčanih tokova, i
- b) ugovorenim uslovima finansijskog sredstva na određeni datum nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamate na neotplaćeni deo glavnice.

Finansijsko sredstvo se odmerava po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat (FVTOCI) ako su ispunjena oba dole navedena uslova:

- a) finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela čiji se cilj postiže i naplatom ugovorenih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine, i
- b) ugovorenim uslovima finansijskog sredstva na određeni datum nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamate na neotplaćeni deo glavnice.

Ukoliko nijedan od gore navedenih kriterijuma za klasifikaciju nije ispunjen, finansijsko sredstvo se klasifikuje kao sredstvo po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL) i odmerava po fer vrednosti pri čemu se efekti promena fer vrednosti priznaju u bilansu uspeha.

Merenje po amortizovanoj vrednosti

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva je iznos po kojem se sredstvo odmerava pri početnom priznavanju umanjen za izvršene otplate glavnice, a uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju obračunatu primenom metoda efektivne kamatne stope ili za bilo kakvu razliku nastalu između početnog iznosa i iznosa na datum dospeća, korigovanu za eventualnu ispravku vrednosti.

Metod efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda obračuna amortizovane vrednosti dužničkog instrumenta i raspodele prihoda od kamate tokom relevantnog perioda. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje očekivana buduća novčana primanja (uključujući sve naknade i iznose plaćene ili primljene između dve ugovorne strane koje su sastavni deo efektivne kamatne stope, troškove transakcija i sve druge ili popuste) tokom očekivanog veka trajanja finansijskog instrumenta ili gde je prikladno, tokom kraćeg perioda na neto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva.

U slučaju finansijskih sredstava, efektivna kamatna stopa primenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrednost (bez umanjena za očekivane kreditne gubitke). Ako se kreditni rizik određenog finansijskog sredstva uvećao toliko da se to sredstvo smatra kreditno obezvređenim, efektivna kamatna stopa se primenjuje na neto knjigovodstvenu vrednost (tj. bruto knjigovodstvenu vrednost umanjenu za ispravku vrednosti).

Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat (FVTOCI)

Dobitak ili gubitak od finansijskog sredstva koje se odmerava po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat se priznaje u ostalom rezultatu, osim dobitaka ili gubitaka zbog umanjena vrednosti i pozitivnih i negativnih kursnih razlika, sve do prestanka priznavanja ili reklasifikacije finansijskog sredstva. Prihod od kamate na takvo sredstvo obračunava se metodom efektivne kamatne stope.

Vlasnički instrumenti

Društvo sve vlasničke instrumente (instrumente kapitala) naknadno odmerava po fer vrednosti. Ukoliko je rukovodstvo Društva odabralo da evidentira dobitke i gubitke po osnovu promena fer vrednosti ulaganja u instrumente kapitala u okviru ostalog rezultata, ti dobitci i gubici ne mogu se naknadno reklasifikovati na bilans uspeha nakon prestanka priznavanja ulaganja već se eventualni iznosi rezervi po ovom osnovu reklasifikuju na neraspoređeni dobitak. Politika Grupe predviđa označavanje instrumenata kapitala kao sredstva koja se vrednuju po FVTOCI kada se drže u strateške svrhe a ne samo radi ostvarivanja prinosa. Dividende primljene po osnovu tih ulaganja Društvo priznaje u bilansu uspeha u okviru ostalih prihoda kada je ustanovljeno pravo Društva da primi dividendu.

Promene fer vrednosti finansijskih sredstava po FVTOCI priznaju se u okviru ostalih dobitaka odnosno gubitaka u konsolidovanom izveštaju o dobitku ili gubitku i ostalom rezultatu. Gubici po osnovu obezvređenja (i ukidanje gubitaka po osnovu obezvređenja) vlasničkih instrumenata koji se vrednuju po FVTOCI ne prikazuju se odvojeno od ostalih promena fer vrednosti.

Kredit i potraživanja

Kredit i potraživanja obuhvataju kratkoročna potraživanja, kratkoročni finansijski plasmani i dugoročne finansijske plasmane.

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga povezanim društvima i ostalim pravnim i fizičkim licima u zemlji i inostranstvu kao i potraživanja po drugim osnovama (potraživanja za kamatu i dividendu, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od državnih organa i organizacija i druga potraživanja), za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja.

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se i deo datih dugoročnih kredita Društva čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

Kao i za druga sredstva koja se iskazuju kao kratkoročna, u okviru kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuju se i hartije od vrednosti Društva čija se realizacija (naplata) očekuje u periodu od godinu dana od datuma bilansa stanja. Tako se, na primer, kao kratkoročni finansijski plasmani iskazuju hartije od vrednosti koje su klasifikovane kao hartije od vrednosti koje se drži do dospeća - deo koji dospeva do jedne godine.

U okviru dugoročnih finansijskih plasmana iskazuju se različite vrste ulaganja, kao što su: učešća u kapitalu i druge hartije od vrednosti raspoložive za prodaju, dugoročni krediti, dugoročne hartije od vrednosti koje se drže do dospeća, otkupljene sopstvene akcije i ostali dugoročni finansijski plasmani.

Pri početnom priznavanju, svi kredit i potraživanja se odmeravaju po fer vrednosti (koja je obično jednaka ceni transakcije tj. iznosu koji je fakturisan umanjenom za iznose koji se naplaćuju u ime i za račun trećih strana, kao što su porezi pri prodaji). Nakon početnog vrednovanja, kredit i potraživanja se vrednuju po amortizovanoj (diskontovanoj) vrednosti primenom efektivne kamatne stope, umanjenoj za eventualnu ispravku vrednosti.

Prihodi i rashodi nastali po osnovu prestanka priznavanja sredstva vrednovanog po amortizovanoj vrednosti, amortizacija ili obezvređenje, uključuju se u prihode odnosno rashode u izveštaju o ukupnom rezultatu Društva.

Društvo primenjuje grupnu procenu obračuna ispravki vrednosti za potrebe odmeravanja kreditnih gubitaka, odnosno ispravki vrednosti kod potraživanja od trećih lica, u koja spadaju potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu, kao i aktivna vremenska razgraničenja koja imaju kategoriju finansijske imovine (imovina po osnovu ugovora u skladu sa IFRS 15), odnosno potraživanja po osnovu nefakturisanih prihoda sa ovim licima, a koja nisu predmet obuhvata pojedinačne procene, kao i potraživanja za zakup. Za navedena potraživanja Društvo se opredelilo za primenu pojednostavljenog pristupa po kome se očekivani kreditni gubitak uvek obračunava za ceo vek trajanja finansijskog instrumenta, imajući u vidu kratku ročnost ove vrste finansijske imovine.

Društvo obračun životnih očekivanih kreditnih gubitaka po pojednostavljenom pristupu obračunava kao proizvod verovatnoće dešavanja neizmirenja obaveze (PD), visine gubitka u slučaju neizvršenja (LGD), izloženost u slučaju događaja neizmirenja (EAD) i diskontnog faktor (koji je jednak 1 ako se očekuje naplata potraživanja u roku od 12 meseci). Društvo

utvrđuje očekivane kreditne gubitke po ovim stavkama korišćenjem tranzicione matrice u posmatranom periodu koja pokazuje mesečno kretanje pojedinačnih potraživanja između intervala docnje tokom posmatranog perioda. Prilikom obračuna verovatnoće dešavanja neizmirenja obaveze (PD), sprovodi se segmentacija kupaca zasnovana na zajedničkim karakteristikama kreditnog rizika, pripremi mesečnih starosnih struktura za svaki segment u periodu od tri i više godina i primeni tranzicionih matrica u posmatranom periodu koja pokazuje mesečno kretanje pojedinačnih potraživanja između definisanih intervala docnje tokom posmatranog perioda. U zavisnosti od tipa potraživanja kao kriterijum neizmirenja obaveze pretpostavljen je prag od 180 dana za eksterne kupce, odnosno 360 dana za povezana pravna lica.

Za ostale kategorije finansijske imovine (potraživanja od povezanih pravnih lica, države, državnih društava i državnih organa, gde je država pretežno u ulozi investitora, gotovina i gotovinski ekvivalenti, finansijski plasmani, hartije od vrednosti), Društvo primenjuje opšti pristup. Kao indikatori značajnog povećanja kreditnog rizika, odnosno indikatori da je za određenu vrstu finansijske imovine potrebno obračunati očekivani kreditni gubitak za ceo period života/trajanja finansijskog instrumenta uzimaju se u obzir: podaci o padu eksternog kreditnog rejtinga, kašnjenje u otplati obaveza i drugi kvalitativni kriterijumi koji mogu navesti na zaključak da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika. Za potrebe identifikacije indikatora obezvređenja, odnosno kriterijuma da je potrebno obračun očekivanih kreditnih gubitaka za imovinu koja se svrstava u nivo 3, u skladu sa zahtevima IFRS 9, Društva primenjuju:

- Definisani prag neizmirenja obaveza i datu kategoriju finansijske imovine;
- Druge objektivne dokaze obezvređenja u skladu sa MSFI 9

Društvo primenjuje pojedinačnu procenu obračuna ispravki vrednost u slučajevima gde se ključni pokretači kreditnog rizika mogu pratiti na bazi pojedinačnog instrumenta, gde ih onda entitet tako prati bez potrebe za dodatnom zajedničkom procenom. Prilikom pojedinačne procene očekivanih kreditnih gubitaka obračun se vrši primenom sledeće formule:

$$ECL = \text{Verovatnoća dešavanja neizmirenja obaveze (PD)} \times \text{Visina gubitka u slučaju neizvršenja (LGD)} \times \text{Izloženost u slučaju događaja neizmirenja (EAD)} \times \text{Diskontni faktor}$$

Za potrebe pojedinačne procene, Društvo se oslanja na podatak o neizmirenju obaveza (PD) iz eksternih izvora, odnosno podatak objavljen od strane renomiranih rejting agencija ili rejtinga zemalja u kojima posluje dužnik. LGD podrazumeva stopu gubitka u slučaju neizmirenja obaveza gde Društvo koristi Bazelski LGD ili se obračunava kao odnos iznosa potraživanja na kraju posmatranog perioda u najlošijem starosnom intervalu (uvećanih za otpise u posmatranom periodu) sa ukupnim iznosom registrovanih potraživanja, tj. faktura u najlošijem starosnom intervalu tokom posmatranog perioda.

Izloženost u slučaju događaja neizmirenja obaveza (EAD) u ovom slučaju je iznos potraživanja na datum izveštavanja. Diskontni faktor zavisi od efektivne kamatne stope utvrđene prilikom početnog priznavanja i ročnosti instrumenta. Ako se očekuje naplata potraživanja u roku od 12 meseci diskontni faktor iznosi 1.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Naj likvidniji oblici finansijskih sredstava Društva predstavljaju **gotovina i gotovinski ekvivalenti**, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Društva iskazuju se: hartije od vrednosti, sredstva u dinarskoj i deviznoj blagajni, novčana sredstva na dinarskim i deviznim računima kod banaka, izdvojena novčana sredstva za otvorene akreditivne u zemlji, devizni akreditivi, kratkoročni visoko likvidni plasmani koji se mogu brzo pretvoriti u poznate iznose gotovine bez većeg rizika da se vrednost smanji, novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena, i dr.

Kriterijumi po kojima se sredstva Društva razvrstavaju u okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata su precizirani relevantnim odredbama MRS 7 - Izveštaj o tokovima gotovine, po kojima:

- gotovina obuhvata gotovinu i depozite po viđenju, a
- gotovinski ekvivalenti su kratkoročne, visoko likvidne investicije, koje se mogu brzo pretvoriti u poznate iznose gotovine i nisu pod uticajem značajnog rizika promene vrednosti, što podrazumeva investicije koje imaju kratak rok dospeća (tri meseca ili kraće).

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju stanja gotovine i kratkoročne depozite kod banaka sa početnim dospećem od tri meseca ili kraćim, ali ne i odobrena prekoračenja po tekućim računima. Prilikom obračuna ispravke vrednosti Društvo je uzelo u obzir kreditne rejtinge banaka pri određivanju verovatnoće gubitka (PD) i stopa gubitka u slučaju neizvršenja obaveze (LGD) pri čemu je utvrđeno da je knjigovodstvena vrednost ovih sredstava približno je jednaka njihovoj fer vrednosti.

Plasman (kao što je depozit kod poslovne banke) kvalifikuje se kao gotovinski ekvivalent:

- ako se može brzo konvertovati u poznate iznose gotovine;
- ako je podlozan beznačajnom riziku promene vrednosti; i
- ako dospeva u kratkom roku, tj. do tri meseca od dana pribavljanja.

Depoziti čije je dospeće duže od tri meseca ali ne duže od godinu dana klasifikuju se kao kratkoročna finansijska sredstva, a depoziti sa dospećem dužim od godinu dana kao dugoročna finansijska sredstva. Kamata na oročena sredstva (depozite) pripisuje se oročenom iznosu.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani u stranoj valuti (valuti koja je različita od funkcionalne) evidentiraju se u funkcionalnoj valuti Grupe primenom kursa važećeg na datum izveštavanja na iznos u stranoj valuti. Rezultat preračuna klasifikuje se kao kursna razlika u konsolidovanom izveštaju o ukupnom rezultatu.

Društvo primenjuje opšti pristup i 12-mesečne očekivane kreditne gubitke za finansijska sredstva koja ne sadrže značajnu komponentu finansiranja. Prilikom obračuna očekivanih kreditnih gubitaka za gotovinu i gotovinske ekvivalente Društvo primenjuje pojedinačnu procenu obračuna ispravke vrednosti u slučajevima gde se ključni pokretači kreditnog rizika mogu pratiti na bazi pojedinačnog instrumenta, gde ih onda entitet tako prati bez potrebe za dodatnom zajedničkom procenom.

Obezvredenje finansijskih sredstava

Društvo jednom godišnje analizira da li postoje objektivni dokazi obezvredjenja finansijskih sredstava i da li eventualno obezvredjenje, tj. umanjjenje vrednosti, ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine po osnovu datog sredstva, te priznaje očekivane kreditne gubitke.

Društvo priznaje eventualne gubitke po osnovu obezvređenja u izveštaju o ukupnom rezultatu. Društvo ne priznaje gubitke koje očekuje po osnovu budućih događaja.

Društvo odmerava očekivane kreditne gubitke na način koji odražava:

- a) nepristrasnu i verovatnoćom ponderisanu procenu iznosa koji se utvrđuje ocenom čitavog niza mogućih ishoda;
- b) vremensku vrednost novca; i
- c) razumne i potkrepljive informacije koje su Društvu dostupne na datum izveštavanja bez prekomernih troškova i napora o prošlim događajima, sadašnjim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

Faktori koje Društvo razmatra pri utvrđivanju da li je neko finansijsko sredstvo obezvređeno su status docnje i utrživost kolateralu, ako postoji. Društvo takođe koristi dole navedene kriterijume u cilju utvrđivanja da li postoji objektivni dokaz da je došlo do gubitka usled obezvređenja:

- neki deo ili rata otplate je u docnji a kašnjenje u izmirivanju obaveze od strane dužnika se ne može pripisati odlaganju uzrokovanom sistemima naplate;
- pad kreditnog rejtinga ugovorene strane, matičnog društva ugovorene strane i pad eksternog kreditnog rejtinga;
- drugi kvalitativni kriterijumi koji mogu navesti na zaključak da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika (npr. dužnik ima značajne finansijske teškoće, pokretanje stečajnog postupka ili finansijske reorganizacije od strane dužnika, itd.);
- vrednost kolateralu, ukoliko postoji, značajno je umanjena usled pogoršanja tržišnih uslova;
- Druge objektivne dokaze obezvređenja u skladu sa MSFI 9.

Jedina kategorija finansijskih sredstava koja ne podleže testiranju obezvređenja jesu finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, pošto se svako umanjeње njihove fer vrednosti priznaje u bilansu uspeha.

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

Društvo prestaje da priznaje finansijsko sredstvo kada ugovorena prava nad tim sredstvom isteknu ili kada Društvo izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima koja čine finansijsko sredstvo. Prilikom prestanka priznavanja, razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva i iznosa primljenog za to sredstvo priznaje se u bilansu uspeha za dati period.

Klasifikacija kao finansijska obaveza ili kapital

Emitovani instrumenti duga i kapitala se klasifikuju ili kao finansijske obaveze ili kao stavke kapitala u skladu sa suštinom ugovornih aranžmana i definicijom finansijske obaveze, odnosno kapitala.

Instrumenti kapitala

Instrument kapitala je svaki ugovor koji dokazuje preostali interes u sredstvima nekog lica nakon oduzimanja svih njegovih obaveza. Instrumenti kapitala emitovani od strane Grupe priznaju se kao prilivi umanjeni za direktne troškove emisije.

Finansijske obaveze

Početno priznavanje i merenje

Društvo priznaje finansijsku obavezu kada, i samo kada, društvo član Grupe postane jedna od strana u ugovornim odredbama instrumenta.

Finansijske obaveze se početno odmeravaju po fer vrednosti koja predstavlja cenu transakcije (tj. priliv primljen prilikom izdavanja). Svi transakcioni troškovi koji se mogu direktno pripisati izdavanju duga, oduzimaju se od fer vrednosti obaveze da bi se obračunala njena početna knjigovodstvena vrednost.

Društvo uključuje transakcione troškove u obračun početne knjigovodstvene vrednosti obaveze kada ti troškovi čine značajan deo iznosa obaveze. U suprotnom, transakcioni troškovi se uključuju u rashode u konsolidovanom izveštaju o ukupnom rezultatu Grupe u periodu u kojem su nastali.

Klasifikacija finansijskih obaveza

Prema MSFI 9, sve finansijske obaveze klasifikuju se kao obaveze koje se naknadno odmeravaju po amortizovanoj vrednosti, osim:

- a. finansijskih obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL) (te obaveze, uključujući derivate koji su obaveze, naknadno se odmeravaju po fer vrednosti);
- b. finansijskih obaveza koje nastaju kada prenos finansijskog sredstva ne zadovolji kriterijume za prestanak priznavanja ili kada je reč o kontinuiranom učešću;
- c. ugovora o finansijskim garancijama;
- d. potencijalne naknade koju priznaje sticalac u poslovnoj kombinaciji na koju se primenjuje MSFI 3 (takve potencijalne naknade naknadno se odmeravaju po fer vrednosti gde promene fer vrednosti priznaju u bilansu uspeha).

Naknadno vrednovanje finansijskih obaveza

Nakon početnog priznavanja, Društvo sve finansijske obaveze vrednuje po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope. Rashodi od kamata po osnovu finansijskih obaveza priznaju se na osnovu efektivne kamatne stope.

Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL)

Finansijske obaveze se klasifikuju kao obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL) kada finansijska obaveza (i) predstavlja potencijalnu naknadu sticaoca u poslovnoj kombinaciji, (ii) kada je namenjena trgovanju ili (iii) kada je naznačena kao finansijska obaveza po FVTPL.

Finansijska obaveza se klasifikuje kao namenjena prodaji u sledećim slučajevima:

- ako je stečena prvenstveno za potrebe otkupa u bliskoj budućnosti; ili
- ako je prilikom početnog priznavanja deo portfolija identifikovanih finansijskih instrumenata kojima Društvo zajednički upravlja i kod kojeg postoji dokaz o nedavnom trendu ostvarivanja dobitaka na kratak rok; ili
- ako predstavlja derivat koji nije ugovor o finansijskoj garanciji a nije ni naznačen kao instrument zaštite (hedžinga).

Finansijska obaveza koja se ne drži radi trgovanja a nije ni potencijalna naknada sticaoca u poslovnoj kombinaciji, može se pri početnom priznavanju naznačiti kao finansijska obaveza po FVTPL ako:

- takvo naznačavanje uklanja ili znatno umanjuje računovodstvenu neusklađenost koja bi inače nastala; ili
- finansijska obaveza predstavlja grupu finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza ili grupu i sredstava i obaveza kojim se upravlja i čiji se finansijski rezultat procenjuje na osnovi fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom investicionom strategijom Društva ili strategijom upravljanja rizicima, a informisanje o grupisanju se vrši interno, takođe na osnovi fer vrednosti; ili
- finansijska obaveza je deo ugovora koji sadrži jedan ili više ugrađenih derivata, a MSFI 9 dozvoljava da se čitav ugovor naznači za vrednovanje po FVTPL.

Finansijske obaveze po FVTPL se odmeravaju po fer vrednosti, pri čemu se svi dobici odnosno gubici nastali usled promena fer vrednosti priznaju u izveštaju o dobitku i gubitku u meri u kojoj nisu deo naznačenog odnosa zaštite (hedžing). Neto dobitak ili gubitak priznat u izveštaju o dobitku i gubitku sadrži i kamatu plaćenu na finansijsku obavezu i uključenu u dobitak ili gubitak perioda.

Međutim, kod obaveza naznačenih kao obaveze po FVTPL, iznos promene fer vrednosti finansijske obaveze koji se pripisuje promenama kreditnog rizika te obaveze priznaje se u okviru ostalog rezultata, osim ako bi takvo priznavanje efekata promena u kreditnom riziku obaveze u okviru ostalog rezultata dovelo do ili uvećalo računovodstvenu neusklađenost u izveštaju o dobitku ili gubitku. Preostali deo promene fer vrednosti obaveze priznaje se u izveštaju o dobitku ili gubitku. Promene fer vrednosti koje se pripisuju kreditnom riziku finansijske obaveze koje se priznaju u okviru ostalog rezultata se ne mogu naknadno reklasifikovati na izveštaj o dobitku ili gubitku već se prenose na neraspoređeni dobitak po prestanku priznavanja finansijske obaveze.

Dobici i gubici po osnovu ugovora o finansijskim garancijama izdatim od strane Društva koji su označeni kao instrumenti po fer vrednosti kroz račun dobitka i gubitka (bilansa uspeha) priznaju se u bilansu uspeha.

Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Društvo ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla. Razlika između knjigovodstvenog iznosa finansijske obaveze koja se rasknjižava i naknade koja je plaćena ili potraživana, priznaje se u bilansu uspeha.

6.12 Učešće u zavisnim i ostalim povezanim društvima

Učešća u zavisnim društvima i ostalim povezanim društvima, na osnovu relevantnih zakonskih odredbi MRS 27 - Pojedinačni finansijski izveštaji, u Društvu se knjigovodstveno obuhvataju po metodu nabavne vrednosti. Međutim, ako se, shodno MRS 36 – Umanjenje vrednosti imovine, ustanovi da je nadoknadiva vrednost učešća manja od nabavne (knjigovodstvene) vrednosti, Društvo svodi vrednost učešća na nadoknadivi iznos, a snižavanje učešća (obezvređenje) iskazuje kao rashod u periodu kada je obezvređenje ustanovljeno.

6.13 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, shodno MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa.

Društvo priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Društvo ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Društva. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Društva prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Društva prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih, za troškove sudskih sporova i po drugim osnovama.

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Društva zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Društvo platilo na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje rezervisanja se vrši u korist prihoda.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna obaveza je:

- moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva; ili
- sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Društva biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u finansijskim izveštajima Društva, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u finansijskim izveštajima Društva u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva.

Potencijalna imovina se ne priznaje u finansijskim izveštajima Društva, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u finansijskim izveštajima Društva u periodu u kojem je promena nastala.

6.14 Naknade zaposlenima

Sa **aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje**, Društvo je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Društvo ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Društva u periodu na koji se odnose. Društvo, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe MRS 19 - Primanja zaposlenih. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Društva da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta

dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Društva prilikom prestanka zaposlenja koristiće se (za diskontnu stopu)

tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja. Ako Društvo za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskontna stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuju zaposlenima shodno novim odredbama Kolektivnog ugovora.

7. OSNOVNE RAČUNOVODSTVENE PROCENE I KLJUČNI IZVORI NEIZVESTNOSTI PROCENA

Prezentacija finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrednosti sredstava i obaveza kao i obelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda. Ove procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja.

U nastavku su prikazane ključne pretpostavke vezane za budućnost i ostali izvori procenjivanja neizvesnosti na datum bilansa stanja koje predstavljaju značajan rizik za materijalne korekcije iznosa pozicija bilansa stanja u sledećoj finansijskoj godini.

Ključne procene u primeni računovodstvenih politika

Ono što sledi jesu ključni sudovi, izuzev onih koji uključuju procene, koje rukovodstvo Društva donosi u procesu primene računovodstvenih politika Društvo, a koji najviše utiču na iznose priznate u finansijskim izveštajima.

Metod merenja napretka ka potpunom ispunjenju obaveze činjenja

Veran prikaz izvršenja ugovora za izvođenje usluga projektovanja i konsalting usluga postiže se tako što se prihodi priznaju na izveštajima o izvršenim uslugama do određenog datuma, a koje su potvrđene od strane kupca i/ili nadzornog, odnosno kontrolnog organa imenovanog od strane ugovornih strana. Tom prilikom rukovodstvo razmatra i završenost fizičkog obima ugovorenih radova, a na osnovu izveštaja stručnih lica. Direktori Društva smatraju da ovaj izlazni metod obezbeđuje odgovarajuću meru napretka ka potpunom ispunjavanju obaveza izvršenja prema MSFI 15.

Analiza poslovnog modela

Klasifikacija i merenje finansijskih sredstava zavisi od rezultata tzv. SPPI testa (tj. provere da li ugovoreni tokovi gotovine finansijskog sredstva predstavljaju samo otplate glavnice i plaćanja kamate na neotplaćeni deo glavnice) i testa poslovnog modela. Društvo utvrđuje poslovni model na nivou koji odražava način upravljanja grupama finansijskih sredstava da bi se postigao određeni cilj poslovanja. Ova analiza podrazumeva prosuđivanje na osnovu svih

relevantnih dokaza, uključujući one o načinu merenja i ocenjivanja performansi finansijskih sredstava, načinu upravljanja finansijskim sredstvima i načinu nagrađivanja osoba koje tim sredstvima upravljaju. Društvo prati finansijska sredstva koja odmeravaju po amortizovanoj vrednosti ili fer vrednosti kroz ostali rezultat čije priznavanje prestaje pre njihovog dospeća da bi razumela razloge za njihovo otuđenje, kao i da li su ti razlozi konzistentni sa ciljevima poslovanja za čije potrebe je Društvo držalo sredstva. Praćenje tj. monitoring je deo kontinuiranih analiza i procena Društva u vezi sa tim da li je poslovni model u okviru kojeg se drže preostala, neotuđena sredstva i dalje prikladan, te, ako nije odgovarajući, da li je došlo do promene poslovnog modela a samim tim i do prospektivne promene klasifikacije tih sredstava. U periodu prikazanom u priloženim konsolidovanim finansijskim izveštajima nije bilo potrebno da Društvo sprovodi takve promene.

Ključni izvori neizvesnosti procena

U nastavku su prikazane ključne pretpostavke vezane za budućnost i ostali izvori procenjivanja neizvesnosti na datum bilansa stanja koje predstavljaju značajan rizik za materijalne korekcije iznosa pozicija bilansa stanja u narednoj finansijskoj godini.

Ispravka vrednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana

Kao što je objašnjeno u napomeni 6.11, Društvo primenjuje opšti pristup i očekivane kreditne gubitke tokom životnog veka instrumenata odnosno 12-mesečne očekivane kreditne gubitke za finansijska sredstva koja ne sadrže značajnu komponentu finansiranja. Kao indikatore značajnog povećanja kreditnog rizika Društvo uzima u obzir:

- Pad eksternog kreditnog rejtinga koji se koristi za potrebe obračuna ispravke vrednosti;
- Kašnjenje u otplati obaveze iznosu od 30 dana (ako se radi o trećim licima), odnosno 90 dana, ako se radi o povezanim pravnim licima;
- Drugi kvalitativni kriterijumi koji mogu navesti na zaključak da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika

Za potrebe identifikacije indikatora obezvređenja, odnosno kriterijuma da je potrebno obračun očekivanih kreditnih gubitaka za imovinu koja se svrstava u nivo 3, u skladu sa zahtevima IFRS 9, Društvo primenjuje:

- Definisani prag neizmirenja obaveza koji važi za datu kategoriju finansijske imovine;
- Druge objektivne dokaze obezvređenja u skladu sa IFRS 9

MSFI 9 ne definiše šta predstavlja značajan porast kreditnog rizika. U proceni da li se kreditni rizik sredstva se značajno povećao, Društvo uzima u obzir kvalitativni i kvantitativni razumne i podržane informacije koje se odnose na budućnost.

Diskontna stopa za obračun rezervisanja za nakande i druge beneficije zaposlenima

Utvrđivanje obaveze Društva u vezi dugoročnih beneficija zaposlenima zavisi od određenih pretpostavki, koje uključuju izbor diskontne stope. Diskontna stopa se postavlja na osnovu tržišnih prinosa na kraju izveštavanja period na visokokvalitetnim korporativnim obveznicama. Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih hartija od vrednosti čiji je garant Republika Srbija. Shodno navedenom, diskontna

stopa je određena uvažavanjem godišnjeg prinosa na dugoročnije državne hartije od vrednosti, emitovanim od strane Uprave za javni dug Ministarstva finansija Republike Srbije, koje su ostvarene u relevantnom periodu uz korekcije obelodanjene u napomeni 31 usled činjenice da je prosečno dospeće reprenih hartija od vrednosti niže od prosečnog dospeća predmetnih primanja.

Smatra se da su ove pretpostavke ključni izvor procene neizvesnost, jer relativno male promene u korišćenim pretpostavkama mogu imati značajan uticaj na iznos beneficija zaposlenim. Dalje informacije diskontnoj stopi i beneficijama zaposlenim date su u napomeni 31.

Fer vrednost

Fer vrednost finansijskih instrumenata za koje ne postoji aktivno tržište je određena primenom odgovarajućih metoda procene. Društvo primenjuje profesionalni sud prilikom izbora odgovarajućih metoda i pretpostavki.

Poslovna politika Društva je da obelodani informacije o pravičnoj vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti. U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Društva vrši procenu rizika i, u slučajevima kada se oceni da vrednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izveštajima odražavaju vrednost koja je, u datim okolnostima, najverodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Društva, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Društva.

Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: rizik koncentracije, koji se u slučaju Društva može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; operativni rizik, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u društvu i sl.; reputacioni rizik, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Društva zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Društva; pravni rizik, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Društva (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje finansijskih rizika, pod kojima se, pre svega, misli na:

- **kreditni rizik,**
- **tržišni rizik i**
- **rizik likvidnosti**

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Društva. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Društva, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, Društva koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „hedžinga“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, Društva koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskih instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskih instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Društva. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u društvu treba da obezbedi da rizični profil Društva uvek bude u skladu sa sklonošću Društva ka rizicima, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Društvo namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Društva u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Društvo u znatnoj meri izloženo različitim vrstama rizika.

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Društva, odnosno procena strukture i nivoa finansijskih rizika kojima je Matično Društvo izloženo u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Društva i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, i ako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta finansijskih rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1 Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema društvu.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Društva, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Društva po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Društvo ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Društva zbog njihove nelikvidnosti.

Važeći okvir za procenu i rangiranje kreditnog rizika Grupe podrazumeva sledeće kategorije:

Kategorija	Opis	Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka (ECL)
Prihodujuća sredstva	Nedospela ili u docnji kraćoj od 180 dana za eksterne kupce i 360 dana za povezana lica	12-mesečni ECL
Neprihodujuća (Nivo 3, u skladu sa zahtevima MSFI 9 - pojedinačna procena obezvređenja)	Potraživanja u docnji više od 180 dana za eksterne kupce i 360 dana za povezana lica	ECL kroz životni vek instrumenta
Neprihodujuća (Nivo 3 – grupna procena obezvređenja)	Potraživanja u docnji više od 180 dana za eksterne kupce i 360 dana za povezana lica	ECL kroz životni vek instrumenta
Otpis	Postoje dokazi da je dužnik u ozbiljnim finansijskim teškoćama i Grupa nema realne izglede da naplati potraživanja	Iznos se otpisuje

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjenje vrednosti.

Društvo nema date instrumente obezbeđenja plaćanja.

Struktura potraživanja od kupca	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
KUPCI U ZEMLJI		
Potraživanja od povezanih pravnih lica	23	429
EPS	118.190	238.366
Vetrozelene elektrane	-	-

Beočista energija	18.697	46.978
CNIM	-	-
TEPSCO	4.292	8.868
Ostali SRBIJA	1.124	2.132
UKUPNO	142.326	296.772

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Povezana pravna lica:		
a) Tekuća	23	64
b) Do 30 dana	-	83
c) 30 - 60 dana	-	56
d) 60 - 90 dana	-	56
e) 90 - 365 dana	-	169
f) Preko 365 dana	-	-
Svega	23	429
Kupci u zemlji:		
a) Tekuća	129.452	153.158
b) Do 30 dana	12.851	29.213
c) 30 - 60 dana		62.194
d) 60 - 90 dana		-
e) 90 - 365 dana		2.840
f) Preko 365 dana		48.938
Svega	142.303	296.343
Kupci u inostranstvu:		
a) Tekuća	0	0
Svega	0	0
UKUPNO	142.326	296.772

Naredna tabela prikazuje kreditni kvalitet finansijskih sredstava Društva, kao i maksimalnu izloženost Društva kreditnom riziku prema kreditnom rejtingu:

31. decembar 2023.	Nap.	Eksterni kreditni rejting	Interni kreditni rejting	12-mesečni ili celoživotni ECL	Bruto knjigovodstvena vrednost	Ispravka vrednosti	Neto knjigovodstvena vrednost
Dugoročni finansijski plasmani	24	n/p	prihodujući	12-mesečni ECL	22.974	-	22.974
Potraživanja po osnovu prodaje	25	n/p	prihodujući	celoživotni ECL	142.326	-	142.326
Druga potraživanja	26	n/p	prihodujući	12-mesečni ECL	141.202	-	141.202
Kratkoročni finansijski plasmani	27	n/p	prihodujući	12-mesečni ECL	222.000	-	222.000
Gotovina	28	od A- do BBB-	od A- do BBB-	12-mesečni ECL	32.867	-	32.867

Za potraživanja od kupaca i imovinu po osnovu ugovoru, odnosno potraživanja po osnovu nefakturisanih prihoda (aktivna vremenska razgraničenja), Društvo je primenilo pojednostavljeno pristup za obračun obezvređenja za kreditne gubitke, u skladu sa MSFI 9 primenjujući životne očekivane kreditne gubitke. Društvo utvrđuje očekivane kreditne gubitke po ovim stavkama korišćenjem tranzicione matrice u posmatranom periodu koja pokazuje mesečno kretanje pojedinačnih potraživanja između intervala docnje tokom posmatranog perioda. Shodno tome, profil kreditnog rizika ove imovine predstavljen je na osnovu njihovog statusa dospeća u smislu tranzicione matrice.

Na osnovu primenjenog pristupa Društvo nije imalo materijalno značajnih iznosa za obezvređenje navedenih potraživanja i imovinu po osnovu ugovora.

8.2 Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih finansijskih parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena

8.3 Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Društva zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Društvo je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija finansijskih obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Društva.

Društvo nema date instrumente obezbeđenja plaćanja.

Struktura obaveza prema dobavljačima	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Dobavljači u zemlji (povezana i ostala pravna lica):		

ENERGOPROJEKT HOLDING	1.162	4.715
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	1.234	1.998
ENERGOPROJEKT HIDROINZENJERING	3.500	3.123
OSTALA POVEZANA PRAVNA LICA	-	-
OSTALI	8.626	10.692
Svega	14.522	20.528
Dobavljači u inostranstvu (povezana i ostala pravna lica):	-	22.692
ZEMLJA		
ostali	271	416
Svega	271	23.108
TOTAL:	14.793	43.636

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Povezana pravna lica:		
a) Tekuća	2.562	6.335
b) do 30 dana	3.334	1.239
c) 30 - 60 dana	-	1.689
d) 60 - 90 dana	-	514
e) 90 - 365 dana	-	59
Svega	5.896	9.836
Dobavljači u zemlji:		
a) Tekuća	8.897	10.692
Dobavljači u inostranstvu (povezana i ostala pravna lica):		
a) Tekuća		416
b) 90 - 365 dana		22.692
Svega	8.897	33.800
UKUPNO	14.793	43.636

8.4 Rizik od promene cena

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.5 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji likvidnosti Društva i to:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;

- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

Izvođenje zaključaka o pokazateljima likvidnosti, dobijenih na osnovu ratio analize, pored ostalog, podrazumeva njihovo upoređivanje sa zadovoljavajućim opštim standardima, koji su, takođe, prikazani u narednoj tabeli.

Pokazatelji likvidnosti	Zadovoljavajući opšti standardi	31.12.2023.	31.12.2022.
Opšti ratio likvidnosti	2 : 1	2,81 : 1	2,81 : 1
Rigorozni ratio likvidnosti	1 : 1	2,43 : 1	2,43 : 1
Gotovinski ratio likvidnosti		1,15 : 1	1,15 : 1
Neto obrtna sredstva		446.972	391.293

8.6 Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Društva obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Društva, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent rentabilnosti je stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital, koja pokazuje koliko Društvo ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Neto dobitak/gubitak	291.944	289.995
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	870.423	876.175
Kapital na kraju godine	1.012.080	870.423
Svega - prosečan kapital	941.252	873.299
Stopa prinosa na sopstveni kapital	31,02%	33,21%

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Društva, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Društva finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Društva finansiran iz dugoročnih izvora.

Pokazatelji finansijske strukture	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Obaveze	175.541	225.346
Ukupna sredstva	1.285.643	1.201.228
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,14 : 1	0,19 : 1
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	1.012.080	870.423
Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze	42.889	45.699
Svega - dugoročna sredstva	1.054.969	916.122
Ukupna sredstva	1.285.643	1.201.228
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,82 : 1	0,76 : 1

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Društva pokriven kapitalom Društva.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) finansijskih obaveza Društva (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Društva i dodatog gubitka iznad visine kapitala);
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
<i>Neto zaduženost</i>		
Obaveze	175.541	225.346
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	254.867	122.988
Svega - Neto zaduženost	- 79.326	102.358
Kapital	1.012.080	870.423
Racio neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	- 1 : 12,76	1 : 8,50

9. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz finansijskih izveštaja Društva za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih finansijskih izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Društvo vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu finansijskih izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre

najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, Društvo prepravljajući početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljavanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja.

U Društvu se materijalnost određuje shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama **veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Društva u prethodnoj godini.**

BILANS USPEHA**10. POSLOVNI PRIHODI**

10.1 Prihodi od prodaje proizvoda i usluga

Struktura prihoda od prodaje proizvoda i usluga	u 000 dinara	
	01.01.- 31.12.23.	01.01.-31.12.22
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	777.584	697.611
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	35.897	102.620
UKUPNO	813.481	800.231

Svi prihodi Društva se odnose na prihode po osnovu ugovora sa kupcima.

Prihodi od usluga projektovanja, konsaltinga i inženjeringa priznatih tokom vremena za godinu koja se završava 31. decembra 2023. godine iznose 813.481 hiljada dinara (2022. godina 800.231 hiljada dinara).

Na dan 31. decembra 2023. godine, ukupna transakciona cena neizvršenih (ili delimično neispunjenih) obaveza izvršavanja u izvođenju usluga projektovanja, konsaltinga i inženjeringa iznosi 1.013.434 hiljada dinara (31. decembra 2022. 1.274.934 hiljada dinara) i biće realizovana tokom preostalog perioda zaključenih ugovora o uslugama. Rukovodstvo očekuje da će 56% transakcione cene dodeljene neizvršenim (ili delimično neispunjenim) obavezama izvršenja na kraju 2023. godine ili 570.401 hiljada dinara biće priznato u 2023. godini a ostatak od 44% ili 443.033 hiljada dinara u narednim obračunskim periodima. Kao što je dozvoljeno prelaznim odredbama u MSFI 15. Transakciona cena neispunjenih obaveza izvršenja i vreme priznavanja prihoda se ne objavljuju za obaveze izvršavanja priznate u iznosu u kom Društvo ima pravo na fakturu.

Ukupni prihodi od 2 najveća kupaca koji pojedinačno učestvuju sa više od 10% prihoda Društva za 2023. godinu iznose 634.770 hiljada dinara (2022. godina: 5 kupaca sa prihodima od 759.800 hiljada dinara).

11. TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE

Troškovi materijala, goriva i energije	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Troškovi kancelarijskog materijala - eksterni	2.545	2.549
Troškovi ostalog režijskog materijala	4.462	4.866
Troškovi goriva	5.835	6.685
Troškovi električne i toplotne energije	9.454	8.949
Troškovi jednokratnog otpisa alata i inventara	2.123	892
UKUPNO	24.419	23.941

12. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALIH LIČNIH RASHODA

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Troškovi zarada i naknada zarada	377.278	365.260
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	62.105	65.598
Troškovi naknada po autorskim ugovorima	1.651	1.631
Troškovi naknada direktoru, odnosno članovima organa upravljanja i nadzora	1.111	1.124
Troškovi angažovanja zaposlenih preko agencija i zadruga	5.073	4.922
Ostali lični rashodi i naknade	48.326	31.846
Ukupno	495.544	470.381

Ostali lični rashodi u iznosu od 48.326 hiljada RSD odnose se na:

Ostali lični rashodi i naknade zaposlenima	8.862
troškovi prevoza na posao	11.280
troškovi službenih putovanja	28.184

13. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	1.112	1.298
Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme	13.806	16.276
Ukupno	14.918	17.574

14. TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA

Struktura proizvodnih troškova	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Troškovi usluga na izradi učinaka	108.182	89.984
Troškovi transportnih usluga	14.592	13.607
Troškovi usluga održavanja	1.314	850

Troškovi zakupnina	84	-
Troškovi sajmovi	327	-
Troškovi reklame i propagande	5.357	4.671
Troškovi ostalih usluga	16.050	19.452
Ukupno	145.906	128.564

U okviru **troškova usluga na izradi učinaka**, imali smo angažovanje velikog broja podizvođača na zahtevnom i vrlo komplikovanom projektu TEKOB3 Kostolac.

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu, iskazani su i troškovi fiksnih telefona, troškovi mobilnih telefona i dr.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove reklame, uključujući i troškove ispitivanja tržišta, kao i troškove izrade prospekata i publikacija
- **Troškovi ostalih usluga** se odnose na zaštitu na radu, registraciju vozila, troškove fotokopiranja, licenci dr. i u 2023. godini najveći iznos od 8.660 hiljada RSD odnosi se na troškove licenci;

15. TROŠKOVI REZERVISANJA

Troškovi rezervisanja:	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Troškovi rezervisanja za garantni rok		
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	-	902
Ostala rezervisanja	-	
UKUPNO	0	902

16. NEMATERIJALNI TROŠKOVI

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Troškovi neproizvodnih usluga	14.046	13.254
Troškovi reprezentacije	10.236	11.734
Troškovi premija osiguranja	3.413	6.896
Troškovi platnog prometa	4.002	3.562

Troškovi članarina	1.078	1.410
Troškovi poreza	2.541	2.518
Ostali nematerijalni troškovi	50.670	57.073
UKUPNO	85.986	96.447

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove reklamnih uzoraka i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine i lica.

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove platnog prometa se odnosi u 874 hiljada RSD, a na troškove bankarskih usluga za izdavanje garancija se odnosi 3.095 hiljada.

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za komunalnu taksu i dr. Najznačajniji deo ovih troškova se odnosi na porez na imovinu 2.079 hiljada RSD;

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl. i troškove Holdinga 46.602 hiljada RSD;

17. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

17.1 Finansijski prihodi

Struktura finansijskih prihoda	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Finansijski prihodi iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim licima	235.286	238.513
Prihodi od kamata	35.125	658
Pozitivne kursne razlike i pozitivni efekti valutne klauzule	254	6.184
Ostali finansijski prihodi	-	-
Ukupno	270.665	245.355

Finansijski prihodi od matičnih i zavisnih pravnih lica u visini od 234.549 hiljada RSD je unos dobiti iz entiteta u Kataru.

Deo **prihoda od kamata po drugim osnovama** je posledica kamata od banke za sredstva na računima i plasiranim sredstvima, kao i naplata kamate na potaživanje od EPS-a dobijena sudskim sporom.

17.2 Finansijski rashodi

Struktura finansijskih rashoda	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Finansijski rashodi iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim licima	767	6.619
Rashodi kamata (prema trećim licima)	2	21
Negativne kursne razlike i negativni efekti valutne klauzule	2.250	6.155
Ostali finansijski rashodi	-	
Ukupno	3.019	12.794

Najznačajniji deo rashoda po osnovu kursnih razlika i efekata valutne klauzule se odnosi na negativne efekte po osnovu faktura prema ino kupcima kao i kupcima sa valutnom klauzulom.

18. OSTALI PRIHODI I RASHODI

18.1 Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	-	115
Viškovi	16	12
Prihodi od ukidanja dugoročnih i kratkoročnih rezervisanja	2.119	23.494
Ostali nepomenuti prihodi	6	210
Ukupno	2.141	23.831

18.2 Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	01.01.-31.12.23	01.01.-31.12.22
Ostali nepomenuti rashodi	4.035	5.393
Ukupno	4.035	5.393

Najznačajniji deo **ostalih nepomenutih rashoda** se odnosi na izdatke za humanitarne, kulturne i zdravstvene i iznosi 3.174 hiljada RSD.

19. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	01.01.- 31.12.23.	01.01.-31.12.22
Poslovni prihodi	813.481	800.231
Poslovni rashodi	766.773	737.809
Poslovni rezultat	46.708	62.422
Finansijski prihodi	270.665	245.355
Finansijski rashodi	3.019	12.794
Finansijski rezultat	267.646	232.561
Ostali prihodi	2.141	23.831
Ostali rashodi	4.035	5.393
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	(1.894)	18.438
UKUPNI PRIHODI	1.086.287	1.069.417
UKUPNI RASHODI	773.827	755.996
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	312.460	313.421

20. POREZ NA DOBITAK I NETO DOBITAK

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	u 000 dinara	
	01.01.- 31.12.23.	01.01.-31.12.22
Dobitak/(gubitak) pre oporezivanja	312.460	313.421
Usklađivanje i korekcija prihoda/(rashoda) u poreskom bilansu	32.421	14.160
Oporeziva dobit/ (gubitak)	344.881	327.581
Ostatak oporezive dobiti	344.881	327.581
Ostatak kapitalnog dobitka	0	0
Poreska osnovica	344.881	327.581
Obračunati porez (15% od poreske osnovice)	51.732	49.137
Ukupna umanj enje obračunatog poreza	(25.950)	-25.823
Obračunati porez po umanjenju	77.682	74.960
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	312.460	313.421
Poreski rashod perioda	25.782	23.314

Odloženi poreski rashod/prihod perioda	5.266	-112
Neto dobitak/(gubitak)	291.944	289.995

Efektivna poreska stopa je u 2023. godini 6,56% (2022. 7,47%)

Poreski rashod perioda umanjen za odloženi poreski r/p perioda. Dobijeni iznos podeljen sa dobiti pre oporezivanja predstavlja efektivnu poresku stopu.

21. ZARADA PO AKCIJI

Pokazatelj	<i>u 000 dinara</i>	
	01.01.- 31.12.23.	01.01.-31.12.22
Neto dobitak	291.944	289.995
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Zarada po akciji (u dinarima)	691	686

Zarada po akciji izračunava se tako što se dobitak namenjen običnim akcionarima podeli sa prosečnim ponderisanim brojem običnih akcija u opticaju za period.

Ponderisan prosečni broj akcija za 2023. godinu iznosi 422.495, tako da zarada po akciji iznosi 661,00 RSD.

BILANS STANJA

22. NEMATERIJALNA IMOVINA

O P I S	Koncesije, patenti, licence, softveri i ostala prava	Goodwill	Nematerijalna imovina u pripremi	Avansi za nematerijalnu imovinu
	Kto (011+012)	Kto (013)	Kto (015)	Kto (016)
NABAVNA VREDNOST				
Stanje 1. Januara tekuće godine	22.284	-	-	-
Nove nabavke u toku godine	1.748		-	
Otuđenje i rashodovanje	(979)			
Ostala povećanja / (smanjenja)				
Stanje 31. decembra tekuće godine	23.053	-	-	-
ISPRAVKA VREDNOSTI				
Stanje 1. Januara tekuće godine	20.309	-	-	-
Amortizacija za tekuću godinu	1.112			
Otuđenje i rashodovanje	(979)			
Ostala povećanja / (smanjenja)				
Stanje 31. decembra tekuće godine	20.442	-	-	-
SADAŠNJA VREDNOST	2.611	-	-	-

23. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

23.1 Nekretnine, postrojenja i oprema bez investicionih nekretnina

O P I S	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Ostale nekretnine, postrojenja i oprema	Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	Ukupno osnovna sredstva
	Kto (020+021)	Kto (022)	Kto (023)	Kto (026)	Kto (027)	Grupa 02
NABAVNA VREDNOST						
Stanje 1. Januara tekuće godine	-	488.898	110.285	289	34.338	633.810
Korekcija početnog stanja						-
Nove nabavke u toku godine			5.553			5.553
Prenos na stalnu imovinu namenjenu prodaji						-
Otuđenje i rashodovanje			(6.613)			(6.613)
Kursne razlike		-	-			-
Ostala povećanja / (smanjenja)	119.957	(53.310)				66.647
UKUPNO:	119.957	435.588	109.225	289	34.338	699.397
ISPRAVKA VREDNOSTI						
Stanje 1. Januara tekuće godine	-	16.162	58.152	-	-	74.314
Korekcija početnog stanja						-
Amortizacija za tekuću godinu		3.496	10.310			13.806
Otuđenje i rashodovanje			(6.610)			(6.610)
Prenos na stalnu imovinu namenjenu prodaji						-
Kursne razlike		-	-			-
Ostala povećanja / (smanjenja)		(19.658)				(19.658)
UKUPNO:	-	-	61.852	-	-	61.852
SADAŠNJA VREDNOST	119.957	435.588	47.373	289	34.338	637.545

Fer vrednost „objekata“ obično se utvrđuje procenom koju vrše nezavisni kvalifikovani procenitelji na osnovu tržišnih dokaza. Fer vrednost objekata je obično njihova tržišna vrednost koja se utvrđuje procenom.

Kada ne postoje dokazi fer vrednosti na tržištu, zbog specifične prirode objekta i zbog toga što se takve stavke retko prodaju, Društvo procenjuje fer vrednost koristeći prinosni pristup ili pristup amortizovanih troškova zamene.

Društvo u svojim poslovnim knjigama ima evidentiran objekat - poslovna zgrada Energoprojekt, koji se iskazuje po revalorizovanoj vrednosti na dan procene.

Na dan 31.12.2023. godine izvršena je procena poslovne zgrade Energoprojekt od strane eksternog nezavisnog kvalifikovanog procenitelja, pri čemu je procenjena i vrednost objekta i vrednost zemljišta koji su odvojeno evidentirani u poslovnim knjigama Društva u skladu sa zakonskim propisima. Celokupna nekretnina (objekat sa zemljištem pod objektom) procenjena je prinosnom metodom, a zatim je izvršena alokacija procenjene vrednosti u skladu sa SPV 2 (Nacionalni standard za procenu vrednosti) što podrazumeva određivanje vrednosti amortizovanih troškova zamene objekata, pa zatim oduzimanje te vrednosti od vrednosti celokupne nekretnine (objekat sa zemljištem pod objektom), a vrednost koja ostane nakon oduzimanja predstavlja vrednost zemljišta.

Delovi poslovne zgrade koji se vode u knjigama Entela su u vlasništvu Energoprojekt Holdinga.

Usklađivanje početnog i krajnjeg stanja vrednosti „objekata“ dato je u donjoj tabeli.

R. br.	Naziv objekta	Ukupno	Deo poslovne zgrade EP Opreme	Ukupno	Prenos dela na zemljište pre procene 31.12.2023.	Rezidualna vrednost	Preostali korisni vek upotrebe na dan bilansa	Amortiza-cija	Dobici/ (gubici) uključeni u "Ostali rezultat"	Krajnje stanje
	1	2	3	4 (2+3)	5	6	7	8	9	10 (4-5-8+9)
1	Poslovna zgrada Energoprojekt	1,572,262	305,223	1,877,485	402,371	1,059,266	58	13,885	268,723	1,729,952
	UKUPNO	1,572,262				1,059,266	58	13,885	268,723	1,729,952

24. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Učešća u kapitalu pravnih lica (osim u kapitalu koji se vrednuje metodom učešća)	22.974	22.974
UKUPNO	22.974	22.974

Učešća u kapitalu odnose se na akcije i udele kako je prikazano u narednoj tabeli:

Učešća u kapitalu predstavljaju dugoročna finansijska ulaganja u akcije i udele u zavisnim, pridruženim društvima i zajedničkim poduhvatima.

Učešća u kapitalu zavisnih, pridruženih pravnih lica i zajedničkim poduhvatima vrednuju se prema metodi nabavne vrednosti. Društvo priznaje prihod samo u onoj meri u kojoj stekne pravo da primi svoj deo iz raspodele neraspoređenog neto dobitka korisnika ulaganja, do koje dođe nakon dana kada ga je Društvo steklo.

Društvo ima 20% učešća u Enegoplast doo.

Struktura učešća u kapitalu	% učešća	u 000 dinara	
		2023	2021
Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	-		
OSNIVACKI ULOG U KOMPANIJU LLC. OMAN	100	16.463	16.463
OSNIVACKI ULOG U ENERGOCONSALT UAE	100	2.634	2.634
OSNIVACKI ULOG U KOMPANIJU QATAR	100	3.877	3.877
Svega		22.974	22.974
UKUPNO		22.974	22.974

25. PLAĆENI AVANSI

Struktura zaliha	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
e) Plaćeni avansi za usluge	15.617	6.287
UKUPNO	15.617	6.287

26. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE

Potraživanja po osnovu prodaje	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Kupci u zemlji - matična i zavisna pravna lica	23	21
Kupci u zemlji - ostala povezana lica	0	408
Kupci u zemlji	142.303	296.343
Kupci u inostranstvu	-	-
UKUPNO	142.326	296.772

Knjigovodstvena vrednost potraživanja po osnovu prodaje klasifikovanih kao Potraživanja i zajmovi, odgovara njihovoj fer vrednosti.

Društvo nema nikakva obezbeđenja potraživanja po osnovu prodaje.

Prosečni kreditni period za usluga projektovanja, konsaltinga i inženjeringa prodaju je 90 dana. Na neizmirena potraživanja od kupaca ne obračunava se kamata.

Kao što je navedeno u napomeni 6.11. za obračun obezvređenja potraživanja od povezanih pravnih lica i drugih potraživanja (napomena 25), Društvo primenjuje opšti pristup i očekivane kreditne gubitke tokom životnog veka instrumenata odnosno 12-mesečne očekivane kreditne gubitke za finansijska sredstva koja ne sadrže značajnu komponentu finansiranja. Za potrebe identifikacije indikatora obezvređenja, odnosno kriterijuma da je potrebno obračun očekivanih kreditnih gubitaka za imovinu koja se svrstava u nivo 3, u skladu sa zahtevima IFRS 9, Društva primenjuje prag neizmirenja obaveza od 180 dana za eksterne kupce, odnosno 360 dana za povezana pravna lica.

Društvo primenjuje grupnu procenu obračuna ispravki vrednosti za potrebe odmeravanja kreditnih gubitaka, odnosno ispravki vrednosti kod potraživanja od trećih lica (uključujući potraživanja od države, državnih društava i državnih organa, gde je država pretežno u ulozi investitora), u koja spadaju potraživanja od kupca u zemlji, inostranstvu, kao i aktivna vremenska razgraničenja koja imaju kategoriju finansijske imovine i dugoročna potraživanja – retention (napomena 28), uključujući i ugovornu finansijsku imovinu u skladu sa MSFI 15, odnosno potraživanja po osnovu nefakturisanih prihoda sa ovim licima, a koja nisu predmet pojedinačne procene. Obračun parametara koji se primenjuju na nivou Društva izvedeni su na osnovu podataka o istrijskoj naplati od strane najvećih društva koji posluju u okviru Energopoejka. Primenjeni parametri (PD i LGD) obračunati su na osnovu podataka o istorijskoj naplati Društva.

Na osnovu analize sprovedene u skladu sa metodologijom obračuna obezvređenja finansijskih instrumenata u skladu sa MSFI 9, Društvo nije utvrdilo materijlano značajne iznose obezvređenja potraživanja od kupaca – matična i zavisna pravna lica, drugih potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana.

27. DRUGA POTRAŽIVANJA

Struktura drugih potraživanja	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Potraživanja za kamatu i dividende:		
a) Potraživanja za kamatu i dividende od matičnih i zavisnih pravnih lica	113.158	115.980
b) Potraživanja za kamatu i dividende od ostalih povezanih pravnih lica	27.623	37.018
Potraživanja za naknade zarada koje se refunfiraju	421	673

ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Potraživanja po osnovu PDV-a	-	1.230
UKUPNO	141.202	154.901

Potraživanje od 113.158 hiljada RSD je potraživanje za unos dobiti od entiteta u Kataru.

Potraživanje od 27.623 hiljade RSD je potraživanje za ne isplaćenu dividendu od Energoplata gde Entel ima učešće u kapitalu od 20%.

28. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Ostali kratkoročni finansijski plasmani:	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Ostali kratkoročni finansijski plasmani	222.000	102.820
Ukupno	222.000	102.820

29. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

U okviru **tekućih dinarskih i deviznih računa** Društva iskazan su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Raiffaisen bank, Erste Banke, Eurobank Direktne, Mirabanke)

Gotovina i gotovinski ekvivalenti raspoređeni su u bankama sa dugoročnim kreditnim rejtingom S&P, kako sledi:

Iako su gotovina i gotovinski ekvivalenti takođe podložni zahtevima za obezvređenjem u skladu sa zahtevima MSFI 9, identifikovani gubitak zbog obezvređenja nije materijalno značajan.

Struktura gotovinskih ekvivalenata i gotovine	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
U dinarima:		
Tekući računi	9.424	1.800
<i>Svega</i>	9.424	1.800
U stranoj valuti:		
Devizni račun	22.915	17.946
Blagajna	528	422
<i>Svega</i>	23.443	18.368

Ukupno	32.867	20.168
---------------	---------------	---------------

30. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Struktura aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Unapred plaćeni troškovi:		
Unapred plaćeni troškovi - matična i zavisna pravna lica	240	115
Unapred plaćeni troškovi - ostala povezana pravna lica	-	-
Unapred plaćene premije osiguranja	68	1.350
Ostali unapred plaćeni troškovi	2.159	2.197
<i>Svega</i>	2.467	3.662
Potraživanja za nefakturisani prihod	66.034	32.172
UKUPNO	68.501	35.834

Unapred plaćeni troškovi u visini od 240 hiljada RSD se odnose na unapred plaćene troškove osiguranja imovine poslovne zgrade Energoprojekt .

Unapred plaćeni troškovi u visini od 68 hiljada RSD se odnose na unapred plaćene troškove osiguranja opšte odgovornosti po ugovorenim projektima.

Ostali unapred plaćeni troškovi u visini od 2.159 hiljada RSD se odnose na unapred plaćene pretplate po časopisima i unapred plaćenim licencama za softvere.

Potraživanje za ne fakturisani prihod u visini od 66.034 hiljade RSD se odnose na fakturu koju po zaključenom ugovoru ispostavljam a ne dostavljamo kupcu u mesecu decembru, jer po Ugovoru faktura se dostavlja kupcu na nivou tri meseca. Takodje tu je ukalkulisan i prihod na projektu Vetropark Kostolac koji zbog ne potpisivanja Aneksa Ugovora u 2023. godini nije mogao biti fakturisan. Zbog obračuna PDV i alociranja prihoda na godinu na koju se odnosi mi smo ih prikazali na ovoj poziciji bilansa.

31. KAPITAL

OPIS	Osnovni kapital	Rezerve	Revalorizaci-one rezerve i aktuarski dobici	Neraspoređeni dobitak	Ukupno
<i>Stanje na dan 1. januara 2022. godine</i>	173.223	22.744	333.126	347.082	876.175
Neto dobitak za godinu				289.995	289.995
Ukupan sveobuhvatni rezultat za 2022.	173.223	22.744	333.126	637.077	1.166.170
Korekcije		-	0	0	0
Raspodela dobiti				(295.747)	(295.747)
<i>Stanje na dan 31. decembra 2023.</i>	173.223	22.744	333.126	341.330	870.423
Neto dobitak za godinu				291.944	291.944
Ukupan sveobuhvatni rezultat za 2023.	173.223	22.744	333.126	633.274	1.162.367
Korekcije		0	86.311	0	86.311
Raspodela dobiti				(236.598)	(236.598)
<i>Stanje na dan 31. decembra 2023.</i>	173.223	22.744	419.437	396.676	1.012.080

31.1 Osnovni kapital

Registrovani iznos osnovnog kapitala Društva kod Agencije za privredne registre (broj registracije 8049/2005 od 30.03.2005 godine) iznosi 173.223 hiljada RSD.

Prema evidenciji Centralnog registra hartija od vrednosti ISIN RSEPEN41315, registrovano stanje vlasništva akcija ENERGOPROJEKT ENTEL AD na dan 31.12.2023. godine prikazano je u narednoj tabeli:

Struktura osnovnog kapitala	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Akcijski kapital :	173.223	173.223
a) Akcijski kapital matična, zavisna i ostala povezana pravna lica ENERGOPROJEKT HOLDING 100%	173.223	173.223
UKUPNO	173.223	173.223

Akcijski kapital čini 422.495 običnih akcija, ukupne nominalne vrednosti od 173.223 hiljada RSD), odnosno pojedinačne nominalne vrednosti od 410,00 RSD.

Akcijski kapital - obične akcije obuhvataju osnivačke i, u toku poslovanja, emitovane akcije sa pravom upravljanja, pravom na učešće u dobiti akcionarskog društva i na deo stečajne mase u skladu sa aktom o osnivanju, odnosno odlukom o emisiji akcija. Akcije Društva su skinute sa Berze na osnovu rešenja o isključenju akcija sa Open Market, tržišni segment Open Market akcije broj 01/1- 5833/19, jer su sve akcije Izdavaoca otkupljene u postupku prinudnog otkupa akcija, kao i da je odluka u vezi povlačenja

akcija Izdavaoca sa tržišta i prestanka svojstva javnog društva doneta glasovima akcionara koji su 100% učešća u kapitalu Izdavaoca stekli zajedničkim delovanjem u pomenutom postupku. Kako je Pravilima Berze predviđeno da Berza isključuje hartije od vrednosti sa Open Market na zahtev Izdavaoca kome prestaje svojstvo javnog društva u skladu sa odredbom člana 70. i člana 122. stav 2. tačka 2. ZTK.

31.2 Rezerve

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Zakonske rezerve	22.744	22.744
Ukupno	22.744	22.744

31.3 Pozitivne revalorizacione rezerve po osnovu revalorizacije nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Struktura revalorizacionih rezervi po osnovu nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
a) Revalorizacione rezerve po osnovu revalorizacije nekretnina - poslovna zgrada Energoprojekt i zemljište ispod zgrade	419.437	333.126
UKUPNO	419.437	333.126

31.4 Neraspoređeni dobitak

Struktura neraspoređenog dobitka	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Neraspoređeni dobitak ranijih godina:		
a) Stanje na dan 01. januar	341.330	347.082
c) Ostale korekcije (MRS 12 i dr.)	-	-
e) Raspodela dobitka	- 236.598	- 295.747
<i>Svega</i>	104.732	51.335
Neraspoređeni dobitak tekuće godine	291.944	289.995
UKUPNO	396.676	341.330

32. DUGOROČNA REZERVISANJA

Struktura dugoročnih rezervisanja	Troškovi u garantnom roku	Naknade i druge beneficije zaposlenih	UKUPNO
Stanje na dan 01. januara prethodne godine	60.108	9.868	69.976
Dodatna rezervisanja	-	903	903
Iskorišćeno u toku godine	-	- 1.685	- 1.685
Ukidanje neiskorišćenih iznosa	- 23.494		- 23.494
Stanje na dan 31. decembra prethodne godine	36.614	9.086	45.700
Dodatna rezervisanja	-		-
Iskorišćeno u toku godine	-	- 2.811	- 2.811
Ukidanje neiskorišćenih iznosa	-		-
Stanje na dan bilansa	36.614	6.275	42.889

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna izvršenog na dan 31.12.2023. godine.

U nastavku su date korišćene pretpostavke prilikom obračuna rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih na dan 31.12.2023. godine.

Korišćene pretpostavke prilikom obračuna na dan 31.12.2023.	
Diskontna stopa	6,1%
Stopa rasta zarada u Republici Srbiji	9,0%
Stopa fluktuacije	14,0%

Aktuarski gubitak u društvu najvećim delom nastao kao posledica veće prosečne zarade u 2023. godini u odnosu na projektovanu zaradu po osnovu pretpostavki prethodne godine i zbog pada očekivane diskontne stope u odnosu na pretpostavljenu prethodne godine.

U nastavku su date korišćene pretpostavke prilikom obračuna rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih na dan 31.12.2022. godine.

Korišćene pretpostavke prilikom obračuna na dan 31.12.2022.	
Diskontna stopa	8.0%
Stopa rasta zarada u Republici Srbiji	8.0%

Stopa raste zarade u Republici Srbiji je porasla nominalno u nešto većem procentu nego što je to bilo projektovano prethodnim obračunom, dok se diskontna stopa smanjila. U prethodnom obračunu za diskontnu stopu je korišćen godišnji prinos na dinarske hartije od vrednosti, ročnosti nešto manje od 5 i po godina, emitovane u oktobru, novembru i decembru 2022. godine, dok za 2023. korišćene su stope na dugoročnije (osam, deset i 12 godina) državne obveznice emitovane od strane Republike Srbije u dinarima. Stopa fluktuacije u prošlogodišnjem obračunu nije određena na adekvatan način, pretpostavljeno je da je procenat godišnjeg napuštanja zaposlenih (samostalno napuštanje i mortalitet) po intervalima ukupnih godina staža 5%, nije odvojena stopa mortaliteta odnosno verovatnoća doživljenja i stopa fluktuacije. Za obračun za 2023. godinu stopa fluktuacije zaposlenih utvrđena je na osnovu dostavljenih podataka o fluktuaciji zaposlenih odnosno broju zaposlenih i otišlih iz Društva u toku godine, istorijski posmatrano unazad deset godina. Procenat fluktuacije je određen na nivou celog sistema kao celine.

U nastavku su prikazani iznosi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju ukoliko bi se korišćene aktuarske pretpostavke promenile +/- 1 procentni poen.

Aktuarske pretpostavke	Procenti	Iznosi u 000 RSD
Diskontna stopa		
povećanje	3,6%	6.073
smanjenje	-3,2%	6.501
Stopa rasta zarada u Republici Srbiji		
povećanje	3,5%	6.493
smanjenje	-3,2%	6.076
Stopa fluktuacije		
povećanje	4,4%	6.026
smanjenje	-4,0%	6.554

33. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
ODLOŽENA PORESKA OBAVEZA	55.133	59.760
Ukupno	55.133	59.760

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Društvu određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative, MRS/MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje

poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Društvo će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Društvo priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Društvo „povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Društva (15%).

Odloženi poreski prihod perioda u iznosu od 5.226 hiljada RSD je priznat u korist rezultata Društva u 2023. godini, kada je ustanovljeno smanjenje stanja odloženih poreskih obaveza.

Na osnovu promena stanja odloženih poreskih sredstava i obaveza u 2023. godini, može se zaključiti da je u neto efektu došlo do smanjenja stanja odloženih poreskih obaveza u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 4.627 hiljada RSD, koje je evidentirano:

- u korist neto rezultata 2023. godine (odloženi poreski rashod perioda) u iznosu od 5.226 hiljada RSD, dok je razlika prebijena sa potraživanjima

34. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE

Struktura primljenih avansa, depozita i kaucija	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Primljeni avansi od drugih pravnih lica u zemlji	60.908	33.497
UKUPNO	60.908	33.497

Primljeni avans u visin 60.908 hiljada RSD je od MILLENNIUM TEAM za projekat toplifikacije Beograda.

35. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

Obaveze iz poslovanja	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
1. Dobavljači - matična i zavisna pravna lica u zemlji	1.162	4.715
3. Dobavljači - ostala povezana pravna lica u zemlji	4.734	5.121
4. Dobavljači - ostala povezana pravna lica u inostranstvu	-	22.691
5. Dobavljači u zemlji	8.626	10.693
6. Dobavljači u inostranstvu	271	416
UKUPNO	14.793	43.636

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu.

Rukovodstvo Društva smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

36. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE

Struktura ostalih kratkoročnih obaveza	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	36.656	34.632
Druge obaveze:		
b) Obaveze za dividende	6.213	6.692
d) Obaveze prema zaposlenima	2.393	2.106
e) Obaveze prema direktoru, odnosno članovima organa upravljanja i nadzora	60	60
h) Ostale razne obaveze	-	168
UKUPNO	45.322	43.658

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi) za decembarsku zaradu, koja je u Društvu isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na neisplaćene dividende (razlog: akcionari nisu otvorili račune za svoje hartije od vrednosti).

Rukovodstvo Društva smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

37. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA

Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Obaveze za porez na dodatu vrednost	20.149	9.655
Druge obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine	5.949	5.999
Ukupno	26.098	15.654

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Društvu izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

38. Obaveze po osnovu poreza na dobitak

Obaveze po osnovu poreza na dobitak	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Obaveze za porez na dobitak	20.087	19.616
Ukupno	20.087	19.616

39. KRATKOROČNA PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Kratkoročna pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	-	69.285
Ukupno	0	69.285

40. USAGLAŠAVANJE POTRAŽIVANJA I OBAVEZA

Društvo je izvršilo usaglašavanje potraživanja i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine

Od 7 poslatih IOS za kupce usaglasili smo 4 IOS-a, što je 57% od poslatih. U odnosu na ukupna potraživanja to je 80% usaglašenih potraživanja. Napominjemo da smo za neusaglašene IOS-e slali više puta našim klijentima ali oni nisu odgovorili i ako su obaveze u 2024. godini platili.

Od 6 poslatih IOS za dobavljače usaglasili smo sve poslate IOS što znači da je usaglašenost na nivou 100%.

41. Hipoteke upisane na teret društva su sledeće:

- **Hipoteka na nekretnini – Poslovna zgrada Energoprojekt**, po osnovu bankarskih aranžmana sa:

Erste banka a.d. Novi Sad u iznosu od 27.000.000,00 EUR po osnovu Ugovora o višenamenskom okvirnom limitu br.OVLC003/20 sa svim pripadajućim Aneksima (hipotekarni dužnik Energoprojekt Holding i dužnici: Energoprojekt Visokogradnja, Energoprojekt Niskogradnja, Energoprojekt Hidroinženjering i Energoprojekt Industrija) i

OTP banka Srbija Novi Sad a.d. u iznosu od 3.218.000,00 EUR po osnovu Okvirnog ugovoru o izdavanju bankarskih garancija, akreditiva i obavezujućih pisma o namerama br. OUG 2820/21 - sada OL2021/457 sa svim pripadajućim Aneksima (dužnik Energoprojekt Hidroinženjering, hipotekarni dužnik Energoprojekt Holding i solidarni dužnik: Energoprojekt Visokogradnja), po osnovu čega je dana 10.03.2022. godine upisana izvršna vansudska hipoteka na poslovnoj zgradi Energoprojekt, list Nepokretnosti broj 2652, KO Novi Beograd, u korist predmetnih poverilaca, na osnovu Založne izjave Energoprojekt Holding a.d.

42. VANBILANSNA AKTIVA I VANBILANSNA PASIVA

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Društvo je u svojim finansijskim izveštajima iskazalo vanbilansnu aktivu i vanbilansnu pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Društva, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika finansijskih izveštaja.

Struktra vanbilansne aktive i pasive data je u narednoj tabeli.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	u 000 dinara	
	31.12.2023.	31.12.2022.
Data jemstva, garancije i druga prava	298.986	213.670
Ukupno	298.986	213.670

Vanbilansna aktiva i pasiva su u Društvu izdate garancije banaka za dobro izvršenje posla, garancije za ozbiljnost ponude kao i garancija za povraćaj avansa.

Visina odobrenih garancija za dobro izvršenje posla je na nivou 223.698 hiljade RSD dok je garancija za povraćaj avansa je 73.088 hiljada RSD i garancija za ozbiljnost ponude na nivou 2.200 RSD.

Poslovanje vezano za garancije Društvo obavlja preko 3 banke u Srbiji.

43. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 – Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr., između Društva i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Društva, smatra: **zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje** (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

Sa aspekta **povezanih društava**, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Potraživanja i obaveze od povezanih pravnih lica	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2023</i>	<i>2022</i>
Potraživanja:		
Matična i zavisna pravna lica		
EP HOLDING	1.078	1.603
kompanija Qatar	113.158	115.980
kompanija UAE	-	-
Ostala povezana pravna lica		
EP VISOKOGRADNJA	-	70
EP HIDROINŽENJERING	1.881	1.881
EP NISKOGRADNJA	-	338
ENERGOPLAST	27.623	37.018
Svega	143.740	156.890
UKUPNO POTRAŽIVANJA	257.976	274.473
Obaveze:		
Matična i zavisna pravna lica		
· EP HOLDING	1.162	4.715
kompanija Oman	-	22.691
Ostala povezana pravna lica		
· EP INDUSTRIJA	1.234	1.998
· EP HIDROINŽENJERING	7.504	3.123
Svega	8.738	5.121
UKUPNO OBAVEZE	9.900	32.527

Prihodi od povezanih pravnih lica	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2023</i>	<i>2022</i>
Prihodi:		
Matična i zavisna pravna lica		
· EP HOLDING	223	201

Napomene uz finansijske izveštaje za 2023. godinu

Strana 65/69

ENERGOPROJEKT ENTEL AD

a) KOMPANIJA QATAR	4.420	25.221
b) KOMPANIJA OMAN	22.000	59.724
c) KOMPANIJA ENERGOCONSULT	-	17.204
Finansijski prihodi		
a) UNOS DOBITI IZ KOMPANIJE QATAR	234.549	234.636
b) KAMATA NA KREDIT	-	-
c) KURSNE RAZLIKE QATAR	37	2.022
d) KURSNE RAZLIKE OMAN	691	1.446
e) KURSNE RAZLIKE ENERGOCONSULT	-	392
Ostala poveza pravna lica		
· OSTALI		
· EP INDUSTRIJA	1.134	695
· EP HIDROINŽENJERING	675	505
· EP NISKOGRADNJA	117	517
· EP VISOKOGRADNJA	292	404
Svega prihodi	264.138	342.967
Rashodi od povezanih pravnih lica	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2023</i>	<i>2022</i>
Rashodi:		
Matična i zavisna pravna lica		
· EP HOLDING	47.685	54.017
a) KOMPANIJA QATAR	767	390
b) KOMPANIJA OMAN	-	6.228
c) KOMPANIJA ENERGOCONSULT	-	-
Ostala poveza pravna lica		
· EP INDUSTRIJA	5.588	4.417

ENERGOPROJEKT ENTEL AD

· EP VISOKOGRADNJA	678	302
· EP HIDROINŽENJERING	16.411	12.371
<i>Svega rashodi</i>	71.129	77.725

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i ne sadrže kamatu.

44. SUDSKI SPOROVI

Izveštaj o sudskim sporovima Energoprojekt Entel a.d. na dan 31. 12. 2023. godine

Red. broj	Tužilac	Pravni zastupnik	Početak spora (godina)	Tuženi	Osnov spora	Vrednost spora	Nadležni sud	Očekivani termin okončanja spora	Proгноza ishoda spora
	P D	Advokat	2016.	EP Entel a.d., kao drugotuženi od ukupno četvoro tuženih	Naknada štete - povreda na radu	1.300.000,00 RSD	Osnovni sud, Požarevac	Neizvesno	Neizvesno; postupak u prekidu Prvostepeni postupak
3.	Advokat Lj G	Advokat	2023.	Ep Entel a.d. Beograd	dug	240.000,00 RSD	Treći osnovni sud u Beogradu	Neizvesno.	Prvostepeni postupak
4.	M M, Activist Activeast ltd.	Advokat	2017.	Montinvest properties d.o.o., Napred razvoj a.d., D B, EP Holding a.d. EP Entel a.d.	Prinudni otkup akcija EP Entel	176.744.730,15 RSD	Privredni sud, Beograd		
5.	S K i dr.	Advokat	2020.	EP Entel a.d	Naknada štete	66.488.842,92 dinara	Privredni sud, Beograd		

45. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon bilansa stanja nije bilo događaja koji bi bitnije uticali na verodostojnost iskazanih finansijskih izveštaja. Nakon bilansa stanja nije bilo događaja koji bi bitnije uticali na verodostojnost iskazanih finansijskih izveštaja.

46. STALNOST POSLOVANJA

Prilikom priprema finansijskih izveštaja, rukovodstvo je procenilo da je Društvo sposobno da nastavi da posluje na neodređeni vremenski period, saglasno sa načelom stalnosti.

Finansijski izveštaji su uradjeni u skladu sa načelom stalnosti.

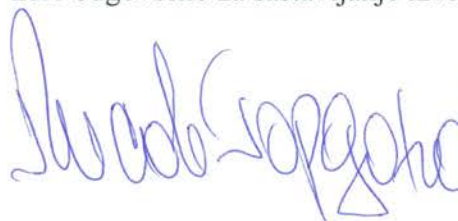
Obzirom da je poslovanje Društva u prošlosti zadnjih 20 godina bilo profitabilno, a finansijska sredstva lako dostupna, može se zaključiti da je Društvo, i bez detaljnije analize, opravdano izvršiti računovodstveno obuhvatanje na osnovu načela stalnosti.

U ovom trenutku geopolitička dešavanja ne utiču na poslovanje Energoprojekt Entela.

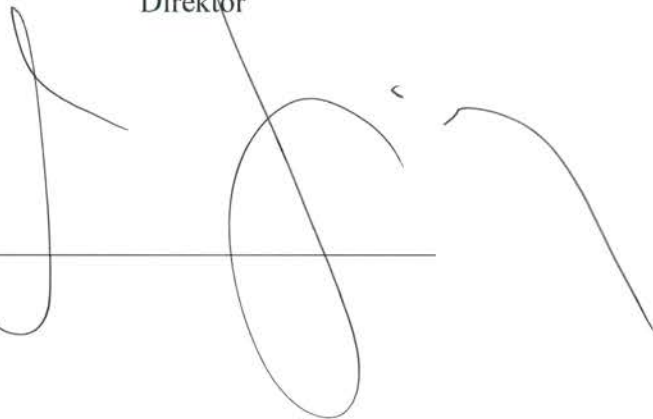
U Beogradu,

13.03.2024. godine

Lice odgovorno za sastavljanje izveštaja



Direktor



RSM Serbia d.o.o. Beograd

Bulevar Mihajla Pupina 10B/1

II sprat

Novi Beograd

Serbia

T 381112053550

rsm.rs

RSM Serbia d.o.o. Beograd is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network. Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm, which practices in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity in any jurisdiction.

The network is administered by RSM International Limited, a company registered in England and Wales (company number 4040598) whose registered office is at 50 Cannon Street, London EC4N 6JJ. The brand and trademark RSM and other intellectual property rights used by members of the network are owned by RSM International Association, an association governed by article 60 et seq of the Civil Code of Switzerland whose seat is in Zug.